

Partnerskabsprojektet VIADEM

Et projekt med studerende som frivillige aktører i det sociale arbejde i
udsatte boligområder

Gordon Vincenti og Annette Auken Andreassen

Januar 2015

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	1
2.	Partnerskabet	5
3.	VIADEM – aktiviteter, organisering og drift	11
4.	Service-Learning	14
5.	Social kapital, Service-learning og bæredygtig udvikling	17
6.	Frivillighed og <i>volunteerability</i>	19
7.	VIADEM og <i>recruitability</i>	22
	Rekruttering	22
	Fokus på læring	23
	Sociale og faglige arrangementer.....	23
	Præsentation, profilering og priser	24
	Diplomer.....	25
	Bred vifte af aktiviteter	25
	Brobygning, introduktion og oplæring	25
	Ressourcer og support	26
8.	Merværdi	28
	Uddannelses- og studenterperspektivet.....	28
	Lokalsamfundspartner perspektivet	31
9.	Udfordringer	34
	Udefra frivillige	34
	Korttidsfrivillige	35
	Semi-professionel eller frivillig	36
	Partnerskabssynergi	36
10.	Perspektiver.....	38
	Litteratur.....	40
	Bilag 1: VIADEM Pjece	41
	Bilag 2: Program intro-aften	41
	Bilag 3: Partnerskabsaftale	41

1. Indledning

Socialrådgiverprofessionens praksisfelt forandres kontinuerligt. Arbejdsområder overtages af andre aktører, nye opstår og professionens funktioner inden for eksisterende arbejdsområder ændres. I 1980'erne var socialt arbejde lokaliseret i de udsatte boligområder et praksisfelt i vækst for socialrådgiverprofessionen. Aktørerne i boligområderne var, ud over socialrådgivere, repræsentanter fra de øvrige velfærdsprofessioner, boligforeningerne, beboere og hjælpeorganisationer. Aktuelt er det sociale arbejde i udsatte boligområder fortsat et politisk fokusområde, men socialrådgivernes rolle har ændret sig. Socialrådgiverne er i overvejende grad repræsenteret gennem forvaltningen, herunder som sagsbehandlere for individer og familier bosat i de udsatte boligområder. Deres tilstedeværelse i de udsatte boligområder, sammen med beboerne, er med andre ord begrænset. Som uddannelsesinstitution ønsker vi at give vores studerende mulighed for at udforske, udfordre og udvikle arbejdsfeltet lokalsamfundsarbejde.

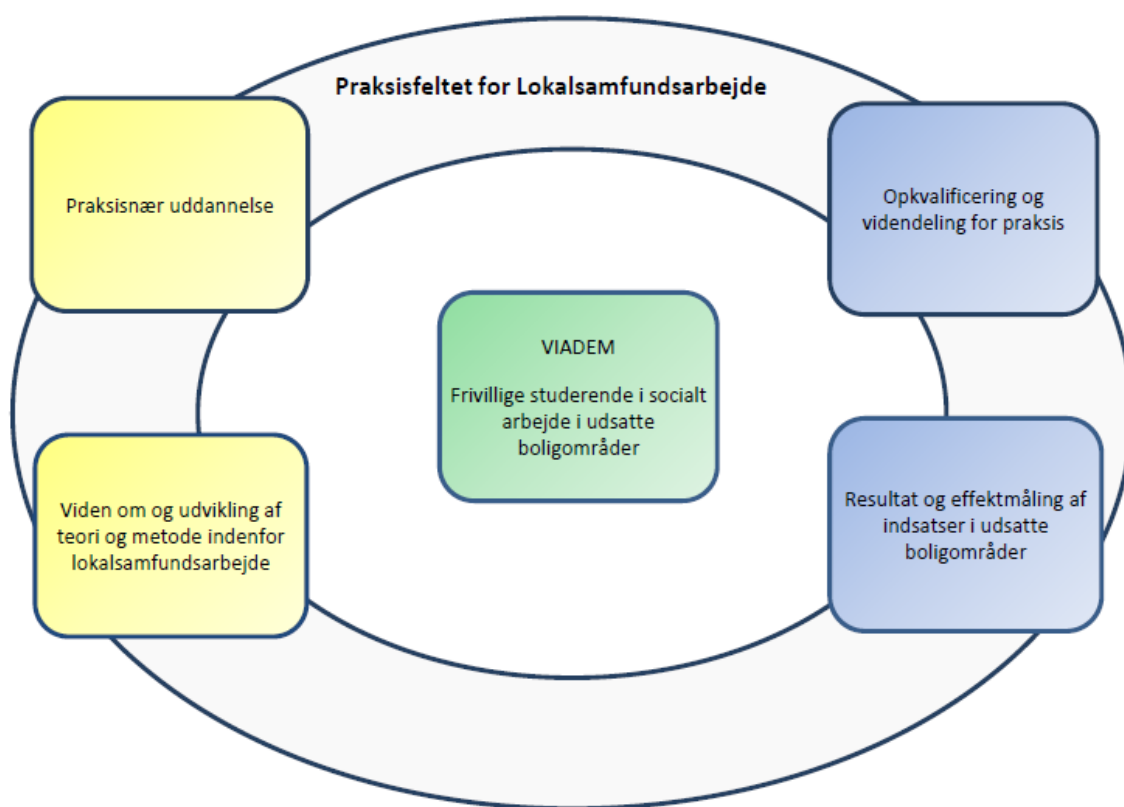
I 2011 trådte en ny bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor som socialrådgiver i kraft. Den ny bekendtgørelse har blandt andet hentet inspiration fra en bredt sammensat arbejdsgruppe, som undervisningsministeren nedsatte i efteråret 2009, med henblik på at komme med anbefalinger til revision af uddannelsen. I arbejdsgruppens anbefalinger fremgår det at *uddannelsen skal være tilrettelagt med henblik på at sikre, at viden omsættes som en professionel og praksisrettet kompetence...* (Anbefalinger til revision af socialrådgiveruddannelsen, 2010: 2). Arbejdsgruppens anbefalinger har fokus på at udbygge de studerendes erhvervskompetencer inden for de specifikke arbejdsfelter, herunder beskæftigelsesområdet, børn- og unge området samt området for voksne udsatte borgere. Det anbefales, at uddannelsen øger sammenhængen mellem teori og praksis gennem inddragelse af praksisnære cases og problemstillinger, at praksis bidrager med praksisnære projekter, at undervisernes praksiskendskab styrkes gennem deltagelse i projekter med praksis samt at der skal indgås forpligtende samarbejdsaftaler mellem aftagere og uddannelsesinstitutioner om undervisningens praksisnærhed (Ibid.: s. 4). Som uddannelsesinstitution ønsker vi at understøtte dette fokus på praksisnærhed og Partnerskabsprojektet, som beskrives i denne rapport, kan ses som ét af resultaterne.

Partnerskabsprojektet påbegyndtes i oktober 2010 med nedsættelsen af en arbejdsgruppe med to undervisere fra socialrådgiveruddannelsen og to repræsentanter fra Hotspot Centret, som er forankret i Aarhus Kommunes socialforvaltning. I august 2011 underskrives en formel partnerskabsaftale, som rummer beskrivelsen af et partnerskabsprojekt med det overordnede formål at skabe tryghed i udsatte boligområder. Effekten af partnerskabet er todelt. Vi ønsker, ved studerendes og øvrige frivilliges engagement i udsatte boligområder i Aarhus, at igangsætte konkrete boligsociale aktiviteter, som kan være medvirkende til, at de udsatte boligområder udvikler sig til attraktive bydele. Vi ønsker endvidere, gennem praksisnær uddannelse, at udvikle socialrådgiverstuderendes

viden, færdigheder og kompetencer i forhold til at identificere de mest effektive modeller og metoder i relation til lokalsamfundsarbejde, således at de som kommende medarbejdere kan understøtte indsatser, der skaber tryghed blandt beboere i udsatte boligområder

I arbejdet med udsatte boligområder er begreberne bæredygtighed og tværsektorielt samarbejde centrale. Med henblik på at fremme disse elementer valgte vi at udvide partnerskabet med to co-partners; Boligselskabet Østjysk Bolig samt Frivillighedscenter Aarhus.

Projektmodellen blev en dynamisk model med en overordnet projektramme inden for praksisfeltet lokalsamfundsarbejde. Projektmodellen rummer fem konkrete delprojekter samt mulighed for at tilføje flere:

Figuren illustrerer hvordan de fem delelementer spiller sammen, således at f.eks. etableringen af den praksisnære socialrådgiveruddannelse forudsætter metode- og teoriudvikling, så der kan undervises heri, og den viden, der skabes her kan anvendes i det daglige arbejde i Hotspot centret til gavn for udviklingen i de udsatte boligområder, ligesom kommende socialrådgivere med uddannelsesmæssig fokus på lokalsamfundsarbejde vil være et aktiv for Hotspot centret. På samme

måde er evalueringer og effektmålinger et fundament for såvel metode- og teoriudvikling som videndeling. Centralt i partnerskabet indgår delprojektet VIADEM, bestående af frivillige studerende, der sammen med medarbejdere, beboere og andre frivillige i boligområderne, arbejder med at udføre konkrete sociale indsatser. Ud af de fem delprojekter i projektmodellen er det delprojektet VIADEM, der for alvor har udviklet sig. VIADEM er således også genstandsfeltet i denne rapport og vil fremadrettet blive omtalt som Partnerskabsprojektet VIADEM.

Vi vil beskrive Partnerskabsprojektet VIADEMs indhold samt processen omkring opbygningen af projektet. Endvidere vil vi analysere og reflektere over en række af de elementer, som har betydning for projektets succes, ligesom vi vil analysere og reflektere over nogle af de udfordringer, projektet har mødt.

Partnerskaber er en populær samarbejdsform. Partnerskabsbegrebet er imidlertid et diffust begreb, som kan rumme meget forskellige forventninger og forståelser. Vi vil i rapportens andet afsnit beskrive og analysere det partnerskabssamarbejde, som danner rammen for delprojektet VIADEM. I tredje afsnit vil vi præsentere VIADEM, herunder projektets form, indhold og organisering – hvem er de, hvad gør de og hvordan?

Et partnerskab mellem uddannelse og praksis, hvor studerende indgår som frivillige aktører i praksis og med tæt samarbejde og sparring fra uddannelsesinstitutionen. Hvordan kan en sådan aktivitet forstås og forklares ud fra et læringsperspektiv? Begrebet service-learning kan defineres som en eksperimenterende pædagogisk tilgang, som involverer forskellige typer af samarbejde med lokale aktører. Vi vil i rapportens fjerde afsnit introducere begrebet service-learning og anvende dette som analyseramme i forhold til VIADEM.

Partnerskabsprojektet VIADEM skal være med til at understøtte forandringsprocesser i udsatte boligområder. Social kapital og bæredygtig udvikling er centrale elementer i denne proces. Afsnit fem handler om hvordan service-learning, og dermed et projekt som VIADEM, kan bidrage til dannelsen af social kapital og bæredygtig udvikling.

Der er store forventninger til frivillighedssektoren, ikke mindst inden for social- og sundhedsområdet. Politisk er der en forventning om, at civilsamfundet i stigende grad vil engagere sig som frivillige og bidrage til løsning af velfærdsopgaver. Ud over diskussionen om hvorvidt frivillige betragtes som et supplement til den offentlige velfærdsservice eller som en erstatning for, afføder udviklingen overvejelser om, hvordan vi kan fremme individers vilje til samt evne og mulighed for at være frivillige. Studerende, der i forbindelse med et uddannelsesforløb engagerer sig som frivillige, tilhører en nyere gruppe af frivillige. De studerende udgør en ressource, men deres status som korttidsfrivillige, rummer særlige udfordringer i forhold til rekruttering, fastholdelse og organisering. Ved hjælp af Haski-Leventhal et. al. (2009) og begreberne *volunteerability* og *recruitability* vil vi i afsnit seks og syv beskrive og analysere hvordan der i Partnerskabsprojektet VIADEM, er arbejdet med netop disse udfordringer.

Det er vanskeligt at præcisere effekten af Partnerskabsprojektet VIADEM. I afsnit otte vil vi dog gennem forskningsundersøgelser af lignende projekter og gennem udtalelser fra deltagere i projektet, forsøge at give et billede af merværdien for de forskellige aktører.

Siden opstarten af Partnerskabsprojektet VIADEM i 2011 har vi oplevet en række spændende muligheder og perspektiver. Samtidig er vi naturligvis blevet opmærksomme på en række aktuelle og potentielle udfordringer i forhold til at inddrage studerende som frivillige aktører i det sociale arbejde i udsatte boligområder. I afsnit ni vil vi udfolde nogle af disse udfordringer.

Afslutningsvist vil vi i rapportens afsnit ti perspektivere over Partnerskabsprojektet VIADEMs fremtidige muligheder og forankring.

2. Partnerskabet

Samarbejder og partnerskaber mellem socialrådgiveruddannelsen og praksis, hvor studerende inddrages i det sociale arbejde i boligområder, er ikke en ny opfindelse. Allerede i 1972 etableredes et samarbejde om det såkaldte Brammersgadeprojekt.

Det var den daværende rektor for Den Sociale Højskole i Århus Ole F. Hermansen, der i september 1972 rettede henvendelse til social- og sundhedsforvaltningen i Århus Kommune med henblik på samarbejde. Hermansen ønskede, som forsøg, at oprette et distriktscenter under forvaltningen, som skulle give borgerne i området ... *social service, specielt tilpasset og stillet i relation til miljøet* (Århus Kommunes Sociale Forvaltning, 1974: 10). Fra distriktscentret/lokalkontoret skulle der foregå miljøaktiviteter, social rådgivning og information til borgere i kvarteret. Forsøgsprojektet blev godkendt af Århus byråd og i januar 1973 åbnede lokalkontoret i Brammersgade 2 i Århus C. Projektmedarbejderne bestod af forsorgsmedarbejdere, socialrådgivere fra børne- og ungdomsværnet, en familievejleder og en sekretær, som alle var udlånt fra Århus kommunes social- og sundhedsforvaltning. Fra Den Sociale Højskole kom fire praktikanter samt undervisere, der skulle fungere som konsulenter på projektet. Herudover var der 1-2 studerende fra andre studier (medicin, jura, arkitektur). Som en del af projektets planlægningsfase leverede socialrådgiveruddannelsen et to ugers kursus i miljøarbejde for projektmedarbejderne fra forvaltningen samt praktikanterne fra uddannelserne. Lokalkontoret eksisterede som forsøgsprojekt frem til december 1973.

I 1999 startede en gruppe 6. semester studerende på Socialrådgiveruddannelsen i Aarhus Frivillig Åben Rådgivning (FÅR). FÅR blev efterfølgende drevet videre af uddannelsen frem til 2009. FÅR bestod af studerende fra 3. - 6. semester samt undervisere. Målet var at udbyde anonym rådgivning og vejledning til borgere, der henvendte sig til FÅR, og som havde behov for rådgivning i forhold til juridiske, sociale, psykologiske eller personlige problemstillinger. Målet var endvidere at give de studerende et forum, hvor de havde mulighed for at omsætte teori til praksis, samt at give undervisere fra alle hovedområder et forum, hvor de kunne hente inspiration til undervisningen. FÅR startede op i boligområdet Møllevangen og flyttede senere til Mejlgade i Aarhus midtby. Projektet foregik i et samarbejde med Boligforeningen Århus Omegn og Frivillighedscentret samt andre i Frivillighedshuset i Mejlgade. Rådgivningen var åben hver torsdag mellem kl. 16-18 med tilstedeværelse af studerende og undervisere. Underviserne tilbød undervisning, supervision og konsulentbistand til rådgiverne (de studerende).

Ud over eksempler på mere formaliserede partnerskabssamarbejder som ovenstående, udvikles der løbende på Socialrådgiveruddannelsen små fællesprojekter mellem uddannelse og praksis ud fra et personkendskab mellem underviser og praktiker. Man enes om at lave et projekt og går i gang med den indholdsmæssige del.

Partnerskabsprojektet VIADEM adskiller sig fra tidligere initiativer på flere områder:

- Der er indgået en forpligtende partnerskabsaftale mellem de aktører, som agerer i det sociale arbejde i udsatte boligområder
- Partnerskabsaftalen er ikke tidsbegrænset og fungerer som en dynamisk ramme inden for hvilken delprojekter løbende kan udvikles og afvikles
- De studerende er ikke ansatte eller praktikanter, men frivillige. Deres indsats udløser således ikke løn eller ECTS point
- Projektet udvikles og drives primært af de studerende
- Projektet er forankret i udvalgte udsatte boligområder og tager udgangspunkt i de aktiviteter, som allerede foregår eller planlægges her
- Projektet foregår i et tæt samarbejde med de aktører, som i forvejen agerer i området
- Det overordnede formål er, udover at skabe tryghed i udsatte boligområder, læring

Partnerne i projektet er Aarhus Kommunes Hotspot Center, VIA University College Socialrådgiveruddannelsen i Aarhus, Østjysk Bolig samt Frivillighedscenter Aarhus. Partnerskabet som konstruktion har i en årrække været et centralt redskab til at udvikle og organisere boligsocialt arbejde. I forbindelse med ansøgning om statslige midler til projekter i udsatte boligområder, stilles ofte krav om etablering af partnerskaber. Partnerskabet ses som et redskab der, i kraft af samarbejdet mellem offentlige og private aktører og forankring i lokalmiljøet, er i stand til at levere en mere bæredygtig indsats end den, velfærdsstaten traditionelt har kunnet præstere (Børresen og Nielsen, 2003). Da Socialministeriets i 1999 inviterede ansøgere til at søge midler til by- og boligsociale projekter fra puljen "Nye veje i den by- og boligsociale indsats år 2000" argumenterede de for partnerskabets værdi på denne måde:

"Partnerskab er et vigtigt redskab. Det giver mulighed for at bruge de offentlige kræfter, der allerede er i spil, på en ny måde. Og få mere ud af det" (Socialministeriet, 1999).

Partnerskabsbegrebet, som en betegnelse for goodwillprægede relationer mellem virksomheder eller som netværk mellem organisationer, kan spores helt tilbage til 1960'erne (Andersen, 2006). Partnerskab i den betydning vi refererer til, som et tværsektorielt samarbejde, er for alvor blevet anvendt siden midten af 1990'erne. Ifølge Jeanet Hardis (2004) er partnerskabsbegrebet et tidstypisk management buzzword, som opstod i forbindelse med EU-landenes udvikling fra velfærdsstater til velfærdssamfund, som fandt sted op gennem 1990'erne. Udviklingen til velfærdssamfund har blandt andet betydet en decentralisering og en ansvarliggørelse af private virksomheder, interesseorganisationer og civilsamfundet i løsningen af social- og samfundsmæssige problemer. Partnerskabsbegrebet anvendes hyppigt og i en række forskellige sammenhænge. Betydningen af begrebet kan være uklart og varierer afhængig af kontekst. Fælles for de mange forståelser er, at partnerskaber forbindes med noget positivt. Noget, der kan ... *få mere ud af det*... end summen af de enkelte parterers indsats.

Niels Åkerstrøm Andersen beskriver partnerskabsbegrebet som en ... *uforpligtende metafor, som vi næsten kan lægge alt det i, vi ønsker* (2006:11). Han sammenligner italesættelserne af hhv. partnerskaber og kontrakter og hvor kontrakter forbindes med begreber som opportunisme, beregning og købslåen, forbindes partnerskaber med fællesskab, samarbejde, dialog og synergi.

Blandt de mange definitioner af partnerskabsbegrebet, kan vi ift. Partnerskabsprojektet VIADEM nikke genkendende til følgende: *"Folk eller organisationer fra den offentlige, private og frivillige sektor, som involverer og engagerer sig frivilligt i et gensidigt innovativt forhold, hvor de gør brug af deres ressourcer, viden og erfaringer til at arbejde med et samfundsmæssigt mål"*. Definitionen er formuleret af Nelson og Zadek (2004), og refererer til det, de betegner som sociale partnerskaber. Sociale partnerskaber er kendetegnet ved, at de har løsning af sociale og arbejdsmarkedsrelaterede problemstillinger i fokus.

Et partnerskab er ikke en organisation, men en organiseringsform (Hardis, 2004). Partnerskaber er kendetegnet ved at være horisontalt forankrede samarbejder mellem en række forskellige offentlige, private og frivillige organisationer. Partnerskaberne i det by- og boligsociale arbejde rummer traditionelt tre aktører, nemlig Boligselskaberne, Kommunerne og frivillige/private organisationer. Partnerskabet omkring VIADEM adskiller sig fra dette ved at VIA University College, som uddannelsesinstitution, udgør en af de to hovedpartnere og hovedaktørerne fra denne partner er studerende. Ud over de to offentlige aktører Aarhus Kommune og VIA omfatter partnerskabet hhv. en non-profit interesse- og netværksorganisation (Frivilligcenter Aarhus) og en almen boligorganisation (Østjysk Bolig).

Jeanet Hardis (2004) har igennem sin forskning udviklet en typologi bestående af ti forskellige partnerskabstyper. Det idealtypiske partnerskabssamarbejde bygger på en grundlæggende logik om, at hver part bidrager med noget særligt, som supplerer de øvrige deltageres bidrag og medvirker til skabelsen af en synergieffekt. Der er tale om en win-win situation for alle de involverede parter. Hun beskriver dette partnerskab med ordsproget: *"Den halte ser, den blinde går, og hånd i hånd de målet når"* (Hardis, 2004: 486). Modstykket til det idealtypiske partnerskab er ifølge Hardis et partnerskab, hvor parterne fortrinsvist er styret af egne traditioner og egeninteresser og derfor har svært ved at se formålet med at afgive ressourcer til partnerskabets arbejde. Vi skal vende tilbage til diskussionen af nogle af de potentielle udfordringer partnerskabstankegangen kan rumme i et projekt som VIADEM i afsnit ni om *Udfordringer*.

Idealforestillingens partnerskaber bygger ligeledes på ideen om, at der blandt parterne udvikles en fælles problemforståelse samt fælles og sammenhængende mål, værdier og strategier for hvordan, der skal arbejdes med problemerne. De forskellige parter skal således udvikle en konsensus og en alliance, som er stærk nok til at den kan overskride de individuelle interesser, de respektive organisationer kommer med (Engberg 2000 I Børre og Nielsen, 2003). I Partnerskabsprojektet VIADEM er målet med samarbejdet todelt. Målet er at udvikle udsatte boligområder og målet er at

understøtte socialrådgiverstuderendes læring gennem tilegnelse af viden, færdigheder og kompetencer i praksis. Partnerskabets målsætninger rummer således temaer som umiddelbart tilgodeser mindst tre af de fire partnere (VIA, Aarhus Kommune og Østjysk Bolig) og på sigt forventes de to målsætninger at udgøre to sider af samme sag, således at studerende fra VIADEM vil blive kompetente, færdiguddannede socialrådgivere, der vil have øget fokus på at forebygge og behandle sociale problemer i udsatte boligområder. At midlet til målene er frivilligt arbejde integrerer den fjerde partners interessefelt (Frivilligcenter Aarhus).

Partnerskaber tager ideelt set udgangspunkt i en bottom-up proces, hvor de involverede aktører definerer mål og fælles løsninger. Fra det boligsociale arbejde, som fra alle andre udviklingsprojekter hvori der indgår mennesker ved vi, at inddragelse af de involverede aktører, skal finde sted helt fra begyndelsen. Oplevelsen af ejerskab er central og nødvendig for at skabe og fastholde motivationen og gøre projektet bæredygtigt.

Ser vi på en række af de statslige puljer, der siden 1990'erne er udbudt til boligsociale projekter, ser vi imidlertid at projekterne som udgangspunkt er etableret top-down. Staten har således identificeret problemstillingerne projekterne skal arbejde med, ligesom de har defineret handlingsrummet gennem etablering af retningslinjer for hvem, der kan deltage i projekterne, hvad målet med projekterne er, hvilken tidsramme projektet skal afvikles indenfor etc. (Børresen og Nielsen, 2003). Dette valg af top-down initieret tilgang kan forstås ud fra et behov for at målrette indsatser, forpligte partnere og sikre økonomisk styring af udgifter samt dokumentation af indsatsen.

VIADEM er som projekt ligeledes et resultat af et partnerskab, der er initieret top-down. Ideelt set skulle studerende og beboere og medarbejdere i boligområdet have været inddraget allerede i de indledende faser af projektet. Sådan forløb det imidlertid ikke.

I juli 2010 mødtes ledelses- og medarbejderrepræsentanter fra Aarhus Kommunes Hotspot Center og VIA University College Socialrådgiveruddannelsen i Aarhus til et indledende møde vedr. muligheden for udarbejdelse af et partnerskab med fokus på socialt arbejde i udsatte boligområder. Baggrunden var et gensidigt ønske om at kvalificere nuværende og kommende medarbejdere i forhold til feltet med henblik på at øge trygheden i boligområderne. I oktober 2010 blev der nedsat en arbejdsgruppe med to undervisere fra Socialrådgiveruddannelsen (Gordon Vincenti og Annette Auken Andreassen) og to repræsentanter fra Aarhus Kommunes Hotspot Centret (Jens Winther og Jesper Jørgensen). Frem til sommeren 2011 arbejdede gruppen med udarbejdelse af projektbeskrivelse og partnerskabsaftale, herunder overordnede målsætninger, organiseringsformer samt definering af de forskellige partners ydelser og forpligtelser.

Baggrunden for valget af denne top-down initierede tilgang skal ses i lyset af tidligere forsøg på etablering af samarbejder mellem uddannelse og praksis, som har haft problemer med at overleve på længere sigt. Ofte udvikles fællesprojekter mellem uddannelse og praksis ud fra et personkendskab mellem underviser og praktiker. Man enes om at lave et projekt og går i gang med den indholdsmæssige del. Disse samarbejder, er relevante men sårbare. I Partnerskabsprojektet VIADEM

har vi fra begyndelsen haft fokus på, hvordan vi kunne skabe en organisering, der er fleksibel og langsigtet og som har forpligtende karakter for partnerne. Den top-down initierede tilgang har således været et bevidst valg, som har haft til formål at sikre rammerne for det indholdsmæssige bottom-up arbejde, som efterfølgende har fundet sted med studerende og boligområdets medarbejdere og beboere som de centrale aktører. Der har med andre ord været tale om det Maria-Pia de Palo og Lars Uggerhøj i 1995 beskrev som en top-down-styret bottom-up-proces.

Partnerskaber adskiller sig fra andre samarbejder blandt andet ved en høj grad af struktur og formalisering (Hjære, 2005). Vi valgte i partnerskabsprojektet VIADEM at udarbejde en detaljeret partnerskabsaftale med tydelig angivelse af mål, effekter, partnernes ydelsesforpligtelser samt organiseringsformer. Partnerskabsaftalen blev underskrevet ved en formel underskriftseance hos rådmanden af ledende repræsentanter for de deltagende partnere. Aftalen blev underskrevet i august 2011. Inddragelsen af højtstående ledelsesrepræsentanter havde blandt andet til formål at sikre en forpligtende ledelsesmæssig anerkendelse af projektet, herunder opbakning i form af fornødne ressourcer og netværk, som er en forudsætning for projektets gennemførelse og bæredygtighed. (Se underskrevet partnerskabsaftale, bilag 3).

Indholdsmæssigt bærer partnerskabsaftalen præg af, at den skal være et dynamisk og fleksibelt redskab. Ved opstart af projektet er der således enighed om de overordnede målsætninger, de overordnede effektmål og den overordnede organisering. Da partnerskabsaftalens udmøntning består af en række udviklingsprojekter, er det imidlertid ikke muligt, at definere konkrete og kvantitative indholdselementer eller en konkret slutdato for de forskellige delprojekter. Vi kan ikke på forhånd definere præcist hvor mange, hvor meget eller hvornår vi står klar med hvad. Man kan sige, at parterne ved at underskrive partnerskabsaftalen, giver hinanden et løfte om samarbejde, projektskabelse og løbende udvikling af viden og praksis, uden præcist at definere hvordan og hvor vi ender. Niels Åkerstrøm Andersen opererer med begreberne kontrakter af første orden og kontrakter af anden orden. Kontrakter af første orden er traditionelle kontrakter med klar angivelse af, hvad parterne forpligter sig på. Partnerskaber kalder han kontrakter af anden orden, som er kendetegnet ved, at man forpligter sig på i fremtiden at forpligte sig. Han beskriver kompleksiteten i sådanne andenordens kontrakter/partnerskaber på følgende måde:

Som sådan er de [partnerskaber. red.] kontrakter, der ikke blot kan håndtere stor saglig kompleksitet, men også en enorm tidsmæssig kompleksitet. Partnerskaber er designet til at håndtere, at samtlige omstændigheder ved et løfte konstant er under forandring. De er designet til at opretholde løftets plasticitet, at sikre at kontrakter forbliver kontraktskabelse og aldrig får en fikseret form, at det, der fikseres, er, at vi hele tiden er ved at love hinanden noget, at stedet, hvorfra løftet kan betragtes som et løfte, hele tiden kan forskydes. (Andersen 2006: 15)

Partnerskaber er typisk kendetegnet ved at rumme formaliserede fora med repræsentanter fra de forskellige deltagere. Vi valgte en organisering af projektet med årsmøde og en styregruppe. Senere udviklede de studerende endnu et led, nemlig driftsgruppen. Ved årsmødet deltager de ledende repræsentanter fra partnerskabet, styregruppemedlemmer og repræsentanter fra driftsgruppen. Her fremlægges projektets arbejde i det forløbne år ligesom der diskuteres perspektiver og rammer for det videre arbejde. Styregruppen består af underviserrepræsentanter, repræsentanter fra Hotspot Centret samt studenterrepræsentanter fra driftsgruppen i VIADEM. Driftsgruppen består af studerende, som organiserer og drifter det frivillige arbejde for studerende. En uddybning af driftsgruppens arbejde følger i næste afsnit.

3. VIADEM – aktiviteter, organisering og drift

VIADEM består af frivillige studerende, som deltager i allerede etablerede boligsociale aktiviteter i Bispehaven og er med til at udvikle nye aktiviteter sammen med boligsociale medarbejdere, andre frivillige og beboere i boligområdet.

Antallet af tilmeldte studerende varierer, men gennemsnitligt har der været omkring 40 tilmeldte, hvoraf reelt 25 er fuldt aktive. Som studerende er der mulighed for at engagere sig i forskellige aktiviteter f.eks. pigeclub, lektiecafé, Smukt og Brugt Genbrugsbutik, VIADEM café, Funky Fredag, udviklingsprojekter, kvindeclub, sundhedscafé, Job4U m.fl.

Nogle aktiviteter foregår løbende f.eks. lektiecaféen, som finder sted mandag til torsdag 14.30-17. Som frivillig i lektiecaféen forpligtiger man sig til at være aktiv minimum 6 timer månedligt. Andre aktiviteter er events i form af éngangsarrangementer som fester, stævner, konkrete ferieaktiviteter eller lignende.

Aktiviteter kan også være at arbejde med udviklingsprojekter. Bispehaven planlagde på et tidspunkt oprettelsen af et kollegium for unge, enlige mødre. I den forbindelse var der behov for at kortlægge hvilke behov for støtte, et sådan kollegium skulle tilbyde. En gruppe studerende fra VIADEM arbejdede i en periode med at beskrive og analysere relevante aktiviteter. De søgte viden gennem faglitteratur, men også gennem interviews med fagpersoner og projekter, som arbejdede med tilsvarende målgrupper. De studerende arbejdede i en længere periode løbende med udviklingsprojektet, og kunne formidle deres analyser og vurderinger til Partnerskabets kontaktperson i Hotspot centret, som havde ”bestilt” opgaven.

Endelig kan de frivillige studerende engagere sig i mere organisatoriske og koordinerende funktioner. Rekruttering af frivillige studerende samt organisering og drift af de frivillige studerendes aktiviteter foretages nemlig også af frivillige studerende.

Organisering og drift af projektet foretages af Driftsgruppen. Det er de studerende selv, der har udviklet og løbende videreudviklet denne organiseringsform. Driftsgruppen beskriver deres egne opgaver og funktioner på følgende måde:

Driftsgruppen varetager den overordnede koordinering af projekter, den frivillige socialrådgiverstuderende deltager i samt sikrer samarbejdet mellem frivillige studerende og relevante aktører i Bispehaven.

Driftsgruppen arbejdsopgaver består derfor af følgende:

- *At være primær kontaktperson for alle aktiviteter, som frivillig studerende deltager i, i Bispehaven*

- *At planlægge og gennemføre rekrutteringsrunde i forbindelse med semesterstart*
- *At evaluere og gøre status over de projekter, som frivillige studerende deltager i*
- *At stå for aktivitetsregistrering og føre protokol over de frivilliges deltagelse i aktiviteter*
- *At formidle aktiviteter og projekter til de frivillige studerende via Facebook*
- *At sikre at alle frivillige underskriver børne- og straffeattest*
- *At sørge for to årlige temadage (evt. i samarbejde med styregruppen)*
- *Skriv nyhedsbrev ud 4 gange om året*
- *Skrive program ud til de frivillige*

Driftsgruppen har selv udviklet organiseringsform, retningslinjer og procedurer for arbejdet. De har valgt at organisere sig med en 1.styregrupperepræsentant og 2.styregrupperepræsentant, som svarer til det, man i en forening ville betegne som hhv. formand og næstformand. De to styregrupperepræsentanter skal have overblikket og kunne tage beslutninger uden, at hele driftsgruppen skal inddrages. Dog forsøges det så vidt muligt at inddrage hele driftsgruppen.

Driftsgruppen mødes første tirsdag i hver måned kl. 16.00-18.00 med mulighed for udvidelse ved hastepunkter.

Driftsgruppens medlemmer deltager i videst muligt omfang ved fællesarrangementer arrangeret af driftsgruppen eksempelvis Introaften, foredrag m.m.

Driftsgruppen lægger vægt på, at vi anerkender hinanden i vores arbejdsopgaver og hjælper hinanden med at følge op på aftaler. Vi tror på, at frivilligt arbejde drives af at have overskud – det skal ikke være en pligt. Det er vores erfaring, at arbejdet som frivillig i driftsgruppen er ansvarstungt, og derfor er en vis stabilitet påkrævet. Da driftsgruppen varetager al overordnet kontakt til de projekter, som frivillige deltager i, i Bispehaven, er der en høj grad af sårbarhed ved for stor ustabilitet. Derfor vil der også blive fulgt op fra driftsgruppens øvrige medlemmer ved udeblivelse fra driftsgruppemøder og øvrige aktiviteter, hvor deltagelse forventes.

Driftsgruppen kan beskrives som bindeleddet mellem de studerende og boligområdet. Det er dem, der rekrutterer studerende og kobler dem til de aktiviteter, som boligområdet har budt ind med. Driftsgruppens medlemmer har forskellige ansvarsområder og er kontaktperson til forskellige projekter.

Driftsgruppen har udviklet en række dokumenter, som beskriver aktiviteter, ansvarsområder, organisering, retningslinjer, procedurer, værdier samt materialer i form af oplæg, PR etc. Alle disse dokumenter er samlet og deles via en Dropbox.

Driftsgruppen udbyder aktiviteter til de frivillige, orienterer om arrangementer, formidler nyhedsbreve til VIADEM projektets frivillige gennem projektets Facebook side: <https://da-dk.facebook.com/VIADEM>

Repræsentanter for Driftsgruppen deltager i styregruppen samt til årsmødet, hvor de står for årsberetningen.

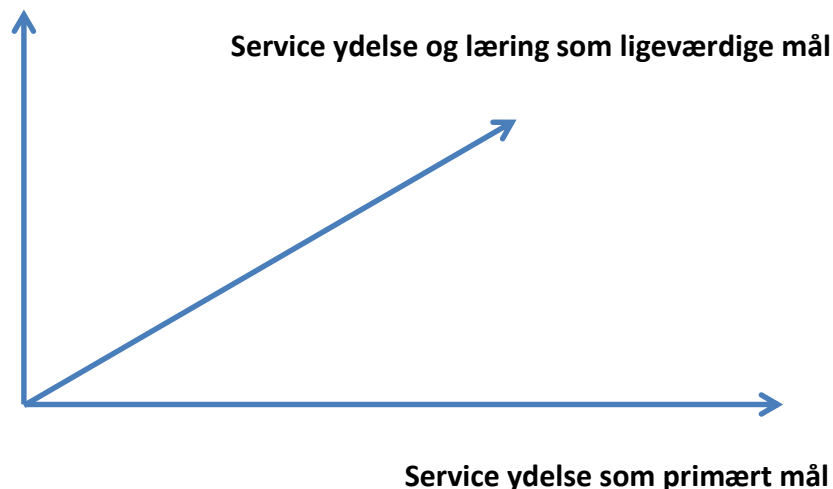
Endelig spiller Driftsgruppen en central rolle i forhold til at profilere projektet. Gruppen har udviklet PR materialer i form af pjecer, plakater m.v., som blandt andet anvendes som led i rekrutteringsprocessen. Gruppen har fået udarbejdet en film, som de præsenterer i forbindelse med oplæg og rekrutteringsrunder på holdene. Forskellige repræsentanter fra Driftsgruppen har gennem årene deltaget i en række konferencer og temadage, hvor de har præsenteret projektet.

4. Service-Learning

Service-Learning har været brugt som et paraplybegreb til at dække over en bred vifte af læringsaktiviteter, som alle involverer forskellige typer af samarbejde med lokale aktører. Sigmon (1979) definerer Service-Learning som en eksperimenterende pædagogisk tilgang, som bygger på et princip om gensidig læring. Nøglen i Sigmons definition er, at service-learning er en gensidig proces mellem studerende /uddannelsesinstitutioner og lokale aktører. Gensidigheden i Sigmons definition ses i den senere udvikling af begrebet, f.eks. når National Society for Experiential Education (1994) definerer service-learning som værende *“any carefully monitored service experience in which a student has intentional learning goals and reflects actively on what he or she is learning throughout the experience.”*

Furco (2011) trækker på Sigmon (1994) i sit arbejde med service-learning begrebet og er optaget af at definere Service-Learning ved inddragelse af to dimensioner; en pædagogisk læringsdimension og en community service dimension.

Læring som primært mål

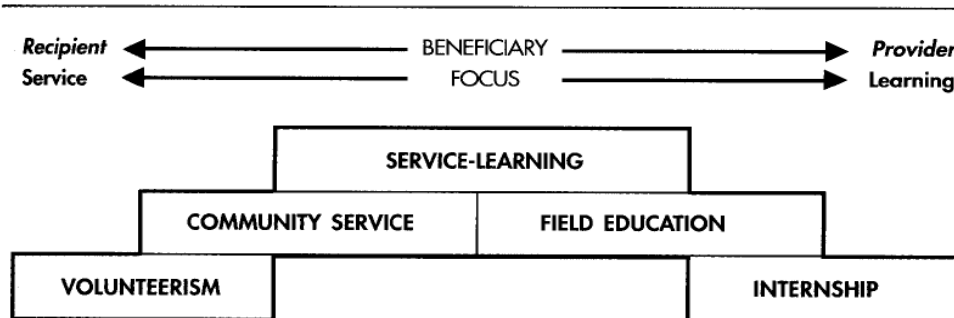

(Modificeret fra Furco 2011)

Furco definerer Service-Learning som en selvstændig aktivitet med rødder i og forbindelse til både voluntarisme og praktik indlejret i en uddannelsesstudieordning, hvorved han adskiller Service-Learning fra andre former for partnerskab eller samarbejde.

For Furco er Service-Learning som aktivitet hverken frivilligt arbejde eller styret uddannelsespraktik, men derimod karakteriseret ved at have såvel studerendes personlige læring og personlige refleksioner som lokalsamfundsrelaterede aktiviteter som mål.

FIGURE 2: DISTINCTIONS AMONG SERVICE PROGRAMS

Furco, 2011

Furco, Sigmon og andre ser¹ Service-Learning som en selvstændig pædagogisk aktivitet og som en medskabende aktivitet sammen med lokale aktører. Som sådan har Service-Learning aktiviteter en vis grad af uafhængighed fra uddannelsesinstitutioner og deres centralistiske studieordninger og regler m.v. og en grad af afhængighed og styring fra lokale aktører. Den position både imellem men også både afhængig og uafhængig af lokalsamfunds og uddannelsesinstitutioners styring gør, at man med Åkerstrøm Andersens begreber kan forstå Service-Learning samarbejdsaftaler som partnerskaber af anden orden (Åkerstrøm Andersen 2006 s.165-178). Dvs. som en rammeaftale som tilvejebringer muligheder og udviklingspotentiale uden at specificere hverken konkrete mål eller succeskriterier. Et partnerskab af anden orden er en mulighedskontrakt og rammeaftale, som de involverede partnere kan udnytte og udfylde og på den måde et støttende instrument og ikke et ledelsesorienteret, målstyrende redskab.

Partnerskabsprojektet VIADEM er opstået som resultat af en arbejdsproces mellem de involverede partnere og især Hotspots Centret Århus Kommune og Socialrådgiveruddannelsen VIA University College med mulighed for at studerende kan deltage på frivillig basis som aktører i det sociale arbejde i boligområdet Bispehaven med flg. sigte:

- Praksisnær uddannelse
- Viden om og udvikling af teori og metode indenfor lokalsamfundsarbejde

¹ Se <http://www.servicelearning.umn.edu/info/> eller <http://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/teaching-through-community-engagement/> 11.12.14.

- Opkvalificering og vidensdeling for praksis
- Resultat- og effektmåling af indsatser i udsatte boligområder

Det er netop partnerskabsaftalens fokus på de fire nævnte aktiviteter der har været medvirkende til, at der har kunnet opstå et samarbejde mellem de partnerne omkring den praktiske udformning af de specifikke aktiviteter med en lokal forankring.

En tredje forudsætning for etablering af Service-Learning projekter og samarbejdspartnerskaber er en inddragende og med-skabende forforståelse og etiske handlingspositioner, som vil understøtte og muliggøre en top-down initieret ramme og bottom-up initierede aktiviteter (de Palo og Uggerhøj, 1995). Når Åkerstrøm Andersen taler om partnerskaber af anden orden, som rammen omkring en kontraktliggørelse af samarbejdet, er det sikring af en ramme som muliggør den top-down initierede ramme og de bottom-up initierede aktiviteter, han henviser til.

Partnerskabsprojektet VIADEM har, med sin stærke forpligtelse fra alle deltagende institutioner til lokalt ejerskab og lokal styring, kunnet danne en ramme, hvori de studerende har etableret, vedligeholdt og udviklet et Service-Learning projekt. Dels fordi principperne om medskabelse, inddragelse og lokal ejerskab har været bærende for alle beslutninger og dels fordi, de studerende, sammen med lokale aktører i Bispehaven, har tiltaget sig styring af og ejerskab for projektet.

5. Social kapital, Service-learning og bæredygtig udvikling

Da Service-Learning er defineret som værende anderledes end uddannelsespraktik eller frivilligt socialt arbejde, er det relevant at diskutere om og hvordan Service-Learning kan være med til at støtte forandrings- og udviklingsprocesser i et lokalområde. Hulgård (2007, s.74) definerer social kapital som:

"... en metafor for de ressourcer, sociale entreprenører producerer, mobiliserer og opretholder via skabelse af netværk. Enten i form af tæt netværksdannelse med deltagere som har deres kontinuerlige og daglige gang i organisationen, eller i form af relationer med den lokale forvaltning. "

Der er to dimensioner i Hulgårds forståelse: de ressourcer som man kan trække på og netværk, som gør det muligt at udnytte de ressourcer, man kan trække på. Hulgård er optaget af, om man som entreprenør kan mobilisere ressourcer både indenfor og udenfor et område, og om man kan inddrage ressourcer fra både civilsamfundet, erhvervslivet og den offentlige sektor.

Robert Putnam beskriver social kapital som værende:

"Connections amongst individuals – social networks and the norms of reciprocity and trustworthiness that arise from them." (Putnam, 2000 s. 19)

Der er igen to dimensioner i denne forståelse: Putnam taler om forbindelser mellem mennesker i sociale netværk, men også om at der skal være både gensidighed og tillid. Gensidighed og tillid er nødvendig, hvis man skal kunne trække på kontakter i ens netværk. Det er ikke nok at ressourcer er tilstede, der skal også være tillid mellem aktørerne (Putnam, 1996 s. 56).

Social kapital drejer sig både om antal af ressourcer (individer, organisationer mv. fra både civilsamfundet, erhvervslivet og den offentlige sektor) men også om kvaliteten af relationerne mellem dem (tillid).

Putnam identificerer to former for social kapital, "Bridging" og "Bonding". Bridging er en inklusiv form for social kapital, som er åben for omverdenen og omverdenens ressourcer og er inviterende overfor disse ressourcer. Bridging social kapital drejer sig om at invitere andre (fra forskellige sektorer mv.) til at være medskabere og at danne relationer og nye koblinger mv.

Fokus i Bonding, som en form for social kapital, er styrken af de allerede etablerede forbindelser og relationer mellem individer, organisationer, ressourcer mv. Styrken i Bonding udgaven af social kapital kan være relevant, når et projekt eller initiativ er under angreb udefra, f.eks. når en organisation ønsker at overtage et tværsektorielt initiativ eller ønsker at transformere et Service-Learning projekt til et uddannelsespraktikelement.

For Putman vil tilstedeværelsen af stærk Bonding og Bridging Social Kapital støtte dannelse af stærke og tillidsfulde relationer mellem individer, organisationer og sektorer på en komplementær måde og muliggøre dannelse af synergibårne former for samarbejde (Mackintosh, 1992).

I relation til bæredygtig udvikling af lokalområder, lokalt ejerskab og udvikling af lokale løsninger kræver det, at man kan trække på ressourcer fra forskellige sektorer, som kan samarbejde i en kolaborativ form med tillid til hinanden, og hvor man kan komplementere hinanden (Mackintosh, 1992).

Både Macintosh og Putnam peger på, at det skal være muligt for et lokalområde at trække på ressourcer fra alle fire sektorer (civilsamfund, markedssektoren, den offentlige sektor samt individer og familier) og at ingen sektor skal kunne dominere de andre og dominere beslutninger om, hvad der skal arbejdes med og hvordan. Ligeledes skal relationer mellem de forskellige sektorer være karakteriseret ved at være baseret på fælles normer og tillid mellem aktører. Bæredygtig lokal udvikling er muligt, når disse betingelser er tilstede og levende.

Service-Learning som en aktivitet, baseret på en balance mellem de studerendes interesser, uddannelsesinstitutionens kompetencer samt lokale ressourcer, kan være med til at støtte udvikling af bæredygtig social kapital i et lokalområde. Men kun hvis det hviler på tillid og komplementære relationer mellem de studerende og beboere i et område. Tillid og stærke relationer kan støttes, hvis beboerne oplever, at de er subjekter i deres egen udvikling og ikke objekter for de studerendes læring eller uddannelsesinstitutioners eksternt formulerede læringsmål.

Bæredygtig udvikling, eller det som Mackintosh (1992) betegner synergi, er kun mulig når der er tillid og anerkendende relationer og stærke Bridging og Bonding relationer mellem aktørerne. Det er ikke muligt, hvis den ene part har en ekstern agenda eller vil dominere de andre.

Service-Learning, med dets fokus på medskabelse og medudvikling og hvor studerende stiller deres viden, færdigheder og kompetencer til rådighed for beboere i et område, kan ses som et praktisk eksempel på det Gramsci kalder "organic intellectuals", hvor professionelle og andre stiller deres viden mv. til rådighed for et lokalområde med henblik på at bryde og ændre dominerende hegemoniske organisationers undertrykkende mekanismer. (Poppo, 1995 s. 43- 46).

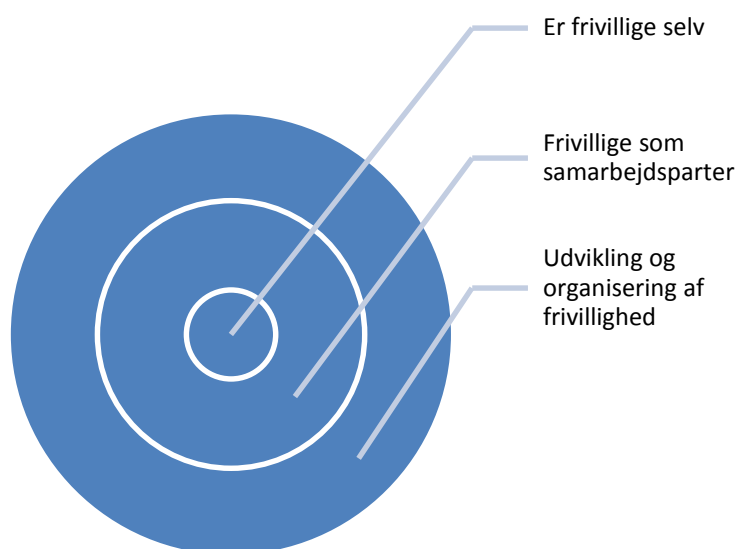
6. Frivillighed og *volunteerability*

Det frivillige arbejde, ikke mindst inden for det sociale område, har undergået betydelige forandringer de senere år. Økonomisk krise og en demografisk udvikling, med mindre ungdomsårgange og flere ældre, har skabt politiske incitamenter til at finde nye veje til sikring af velfærden i Danmark. Frivilligt arbejde inden for social- og sundhedsområdet blev tidligere primært betragtet som et supplement til den offentlige velfærdsservice, som kunne noget kvalitativt andet end de ansatte, professionelle medarbejdere. I dag ser vi i stigende grad frivillighed italesat som et fænomen, der kan være med til at skaffe ”flere hænder” og dermed bidrage til løfte velfærdssamfundets forpligtelser i forhold til syge, ældre og udsatte borgere. Frivilligrådet, som er strategisk rådgiver for regering og folketing, skriver således i deres strategi for 2012-2015:

Tidligere blev den frivillige sektor inddraget som et supplement til den kommunale velfærdsservice. Men i dag bevæger samspillet sig i en afgørende ny retning, hvor flere kommuner er optagede af medborgerskab og frivillighed som en nødvendig metode, de må gøre brug af på flere områder i den kommunale opgaveløsning (Frivilligrådet, 2012: s. 4).

Lars Skov Henriksen beskriver bevægelsen i frivillighedsfeltet som et spørgsmål om, at det er blevet legitimt at tale om frivillighed som noget *kvantitativt mere* og ikke kun noget *kvalitativt andet* (Henriksen, 2011: 5). I forlængelse af dette kan ses en bevægelse, hvor det frivillige engagement ikke kun er et anliggende for organisationerne i civilsamfundet, men også et område som initieres af såvel markedet som staten.

Udviklingen i frivillighed får konsekvenser for socialrådgiverprofessionen. Kommende socialrådgivere vil skulle inddrage frivillige indsatser og aktører som en del af tilbudsviften i forhold til borgerne. Socialrådgiverne vil skulle indgå i samarbejder, som ikke blot er tværprofessionelle, men også rummer samarbejde med frivillige aktører. Det må forventes at socialrådgivere, som professionelle, vil få en central rolle i forhold til at initiere, koordinere og facilitere sociale indsatser, som er båret helt eller delvist af frivillige. Endelig vil socialrådgivere, som en del af civilsamfundet og dermed som resten af befolkningen, forventes at udføre frivilligt arbejde selv. Socialrådgiverstuderende har derfor behov for at lære om frivillighed på flere niveauer, hvilket kan illustreres via følgende læringscirkler:

Løkke Rasmussen regeringen formulerede i 2010 en national civilsamfundsstrategi med et mål om, at 50 % af befolkningen skal gøre en frivillig indsats (Regeringen, 2010). Og faktisk ser det ud til, at flere unge engagerer sig i frivilligt arbejde. Gruppen af 18-29-åriges frivillige engagement er således i dag på niveau med gennemsnittet for hele befolkningen (Torpe, 2011).

Haski-Leventhal et. al. (2009) anvender begrebet *volunteerability* som samlebetegnelse for individers vilje, evne og til-rådighed i forhold til at udføre frivilligt arbejde. På samme måde som man kan tale om at mennesker skal have arbejdsevne for at kunne rekrutteres og fastholdes på arbejdsmarkedet, kan man tale om frivillighedsevne og man kan studere, hvad der hhv. fremmer og hæmmer *volunteerability*.

Ifølge Haski- Leventhal et. al. er viljen til at foretage frivilligt arbejde bestemt af sociale normer samt individuelle holdninger og værdier. Herudover har det betydning om det frivillige arbejde opleves som givende og realistisk at gennemføre. At opleve det frivillige engagement som givende kan afhænge af flere forhold.

Frivillighed var tidligere primært knyttet til foreningslivet. Der var tale om en kollektivt orienteret aktivitet med livslang forpligtelse til foreningen og dennes sag og værdier. Den livslange loyalitet er i stigende grad erstattet af en mere konsumeristisk og individualistisk *what-is-in-it-for-me* tankegang. Frivilligt arbejde er et gode, som den enkelte selv råder over og som kan gives til netop det formål, som virker meningsfuldt og attraktivt for den enkelte (Lorentzen, 2010). Vi har således bevæget os fra en kollektivt orienteret til et mere refleksivt orienteret frivillighed, hvor udgangspunktet for deltagelse i højere grad er individuelle overvejelser over, hvor den frivillige selv er i livet og hvad han/hun har behov for, i forhold til at fremme egen personlige udvikling samt uddannelses- og jobmuligheder. De refleksivt orienterede frivillige er med andre ord mere fokuseret på

nytteværdien, det konkrete udbytte af indsatsen, end de kollektivt orienterede, var (Henriksen, 2011, Lorentzen, 2010).

Denne fritstilling af frivilligheden betyder, at VIADEM som projekt må være særligt opmærksom på, hvordan deltagerne i projektet rekrutteres, motiveres og belønnes. Vi er i hård konkurrence med den brede vifte af frivillige aktiviteter, de studerende kan vælge imellem. Det er vigtigt, at vi tydeliggør *what-is-in-it-for-you* perspektivet. Ifølge Lorentzen (2010) er det i forhold til de fritstillede frivillige vigtigt at fremstille arbejdet som et tilbud, der kan berige den enkeltes liv. De frivillige motiveres af, at der er udsigt til aktiv opfølgning, oplæring og tilegnelse af viden. Endelig motiveres de fritstillede frivillige af udsigten til anerkendelse, ros eller andre immaterielle ydelser.

Evnen til at udføre frivilligt arbejde handler om viden og færdigheder ift. at udføre de opgaver, som efterspørges. De studerende i VIADEM projektet kommer fra forskellige semestre på uddannelsen, nogle er i begyndelsen af uddannelsesforløbet og andre mod slutningen. Fælles for de studerende er, at de har en grundlæggende teoretisk viden om sociale problemer og socialt arbejde med sig fra uddannelsen, og at de har et ønske om at sammenholde denne viden med praksis. De studerendes færdigheder i forhold til at udføre frivilligt socialt arbejde i udsatte boligområder varierer afhængig af tidligere arbejds- og uddannelseserfaringer samt hvor langt de er henne i studiet. Som udgangspunkt kræver det ikke særlig viden eller færdigheder at blive frivillig i VIADEM. De frivillige studerende introduceres og læres op undervejs.

Tilrådighed handler primært om tid. Ud over privatliv med familie, venner, fritidsinteresser og studiejobs kan selve uddannelsen udgøre en tidsmæssig begrænsning for tilgængeligheden til frivilligt arbejde. Socialrådgiveruddannelsen er moduliseret. Det betyder, at hver 10. uge skal de studerende til eksamen. Herudover gennemfører de studerende en praktikperiode af et semesters varighed med en arbejdsbelastning på 37 timer, ligesom de i det afsluttende semester arbejder intenst med bacheloropgaveskrivning. Uddannelsen varer 3½ år og den studerendes samlede periode i projektet bliver afhængig af, hvor langt henne i studiet de engagerer sig. For flere studerendes vedkommende vil deres frivillige engagement være kendetegnet ved færre timer, afbrydelser og afgrænsede forløb. Vi har således for flere af de studerende at gøre med det fænomen, som kan benævnes *korttidsfrivillige* (Henriksen, 2011) eller *plug-in volunteers* (Eliasoph, 2011). Ud over at det kræver flere ressourcer at koordinere korttidsfrivillige, kan det også have konsekvenser for kvaliteten af det frivillige arbejde, herunder kontinuiteten og relationen til borgerne. Denne diskussion vender vi tilbage til i afsnit ni om *Udfordringer*.

Korttidsfrivillighed kræver, at der er lettere indgange og lettere udgange til frivilligt arbejde og det kræver ekstra koordinering.

7. VIADEM og *recruitability*

I VIADEM projektet arbejdes målrettet med at understøtte de studerendes vilje, evne og til-rådighed i forhold til at udføre frivilligt socialt arbejde. Haski- Leventhal et. al. introducerer begrebet *recruitability* som netop rummer spørgsmålet om, hvordan man som organisation eller, for vores vedkommende uddannelsesinstitution, kan organisere rekruttering og fastholdelse. Hvor *volunteerability* er en egenskab, der skal udvikles hos den studerende, er *recruitability* en egenskab, der skal udvikles hos udbyderne af det frivillige arbejde. I VIADEM projektet bliver denne dualisme interessant, fordi deltagerne i projektet både er studerende, som udfører frivilligt arbejde i Bispehaven, men også udviklere og koordinører af de frivillige studerendes arbejde. Læringen finder således sted på flere niveauer.

Begrebet *recruitability* dækker over tre komponenter, som virker fremmende for rekruttering og fastholdelse: Tilgængelighed, ressourcer og netværk/samarbejde.

Hvis studerende skal melde sig frivillige i VIADEM er det vigtigt, at projektet er tilgængeligt. Det vil sige, at de studerende skal vide hvem de skal henvende sig til og hvor. De skal vide hvad de kan melde sig til, hvad de forpligter sig på, hvad der kræves af dem etc. Som nævnt har de studerende mange valgmuligheder, når det handler om at engagere sig i frivilligt arbejde, så VIADEM skal være synligt og tilgængeligt.

Rekrutteringsaspektet i VIADEM projektet er centralt. Men mindst ligeså vigtig er det at arbejde med fastholdelse. Det handler med andre ord ikke blot om at blive frivillig, men også om at *for*-blive frivillig (Henriksen, 2011). At rekruttere og fastholde frivillige kræver ressourcer. Ikke blot tidsmæssige men også materielle ressourcer i form af lokaler og økonomiske ressourcer til aktiviteter, forplejning, materialer, oplægsholdere etc.

Vi vil i det følgende, gennem præsentation af en række af VIADEMs aktiviteter og tiltag, illustrere hvordan VIADEM har arbejdet med *recruitability* og understøtning af de studerendes *volunteerability*.

Rekruttering

I VIADEM rekrutteres de studerende til projektet gennem åben annoncering i form af opslag på skolen og gennem projektets Facebook side: <https://da-dk.facebook.com/VIADEM> . I skolens centrale kantine er opslag med billeder og kontaktoplysninger til projektets driftsgruppe. Driftsgruppen afholder herudover informationsevent i kanten ved semesterstart eller de kommer rundt på holdene og låner 5 minutters undervisningstid til at præsentere projektet og uddele informationsmateriale (se bilag 1: Pjece VIADEM). Ved præsentationerne henvises til den informationsaften, som afholdes i Bispehavens beboerhus Trivselshuset hver semesterstart.

Ved informationsaftenen i Trivselshuset deltager driftsgruppen, de to undervisere fra skolen, beboerrådgivere fra Trivselshuset samt medarbejdere fra forskellige aktiviteter og projekter, som de kommende frivillige kan medvirke i. Endelig er der naturligvis de interesserede studerende, som er mødt frem for at høre mere.

Aftenens program er tilrettelagt og præsenteres af driftsgruppen i VIADEM. Programmet består af korte oplæg og en café-seance, hvor studerende kan cirkulere rundt og høre om de forskellige aktiviteter i projektet (se bilag 2: Program for introaften)

Fokus på læring

I oplæggene tydeliggøres blandt andet hvordan VIADEM adskiller sig fra andre frivillighedsprojekter, de studerende har mulighed for at deltage i. Der fokuseres på læringsperspektivet, herunder hvordan de funktioner projektet rummer, kan fungere som supplement til de studerendes arbejde på uddannelsen med videns-, færdigheds-, og kompetencemål. Som eksempler nævnes, at de studerende vil kunne supplere deres viden om sociale problemer, viden om årsager til sociale problemer, viden om sociale indsatser i udsatte boligområder samt viden om metoder i det boligsociale arbejde. De vil kunne træne færdigheder i at kommunikere med og vejlede beboere, tilrettelægge indsatser samt udvikle kompetencer i forhold til relationsarbejde, tværsektorielt og projektorganiseret samarbejde og samskabelse.

Frivillige i VIADEM tilbydes refleksionsgruppemøder med underviserrepræsentanterne i projektet. Mødet foregår på skolen, hvor de studerende identificerer temaer fra deres frivillige arbejde i Bispehaven, som de ønsker at reflektere over. Refleksionsgruppemøderne er et forum, hvor konkrete praksiserfaringer kan kobles til perspektiver og teorier fra den teoretiske del af uddannelsen.

Sociale og faglige arrangementer

VIADEM har gennem forløbet taget initiativ til sociale arrangementer for deltagere i projektet. Disse initiativer har imidlertid ikke mødt den store opbakning. Måske hænger det sammen med pointerne hos Lorentzen (2010) og Henriksen (2011) om de refleksivt, fritstillede frivillige, som har fokus på at fremme egen personlig udvikling samt uddannelses og jobmuligheder (nytteværdien) og, som følge heraf, ønsker belønning i form af anerkendelse, oplæring og viden og i mindre grad i form af et socialt tilhørsforhold. VIADEM har i stedet arrangeret en række eftermiddagsarrangementer på uddannelsesinstitutionen, hvor oplægsholdere fortæller om temaer relateret til arbejdet med socialt udsatte. Foredragene tilbydes alle studerende på uddannelsen og er dermed også med til at præsentere VIADEM og manifestere deres rolle som en "institution" på uddannelsesinstitutionen. Som eksempel kan nævnes et foredrag med Fadi Kassem, bedre kendt som "Ghetto-drengen", som i en dokumentar på TV2 af samme navn, viste hvordan han arbejdede med at trække unge mennesker i udsatte boligområder ud af en kriminel løbebane.

VIADEM har ligeledes, i samarbejde med Trivselshuset, tilbudt kursusaktiviteter for de frivillige f.eks. et konflikthåndteringskursus. De frivillige viser interesse for kursusaktiviteter og faglige arrangementer, hvilket igen kan forstås ud fra ønsket om oplæring og viden.

Aktuelt arbejdes der på at søge midler til en studietur til Amsterdam for frivillige i VIADEM. Målet er at besøge et stort partnerskabsprojekt kaldet BOOT, hvor mere end 1000 studerende, og 20 undervisere med udgangspunkt i 50 partnerskaber arbejder sammen i udsatte boligområder.

Præsentation, profilering og priser

Som nævnt har profilering af projektet spillet en central rolle ikke mindst i Driftsgruppens arbejde. Ud over intern profilering på uddannelsesinstitutionen, med plancher, pjecer, introduktion i klasserne er der udarbejdet en film og skrevet artikler i lokalaviser og på Hotspot Centrets hjemmeside. Repræsentanter for Driftsgruppen VIADEM har derudover præsenteret projektet eksternt ved en række lejligheder. Som eksempler kan nævnes:

- Workshop på temadag i Vejle i d. 24. januar 2012 arrangeret af KL, FTF, Professionshøjskolerne i Danmark og Danske Regioner med titlen: *Veje til styrket samspil mellem teori og praksis i professionsbacheloruddannelserne*.
- Oplæg og stand ved *Forskningens Døgn* d. 2. maj 2013 på VIA University College
- Workshop ved Dansk Socialrådgiverforenings landsdækkende konference *Socialrådgiverdage* d. 25.- 26. november 2013
- Oplæg og workshop på Linnéuniversitetet i Kalmar, Sverige i februar 2014 for studerende på Masterprogrammet Socialt Arbete, undervisere og praktikere fra det sociale arbejde i udsatte boligområder i Kalmar

De to undervisere tilknyttet projektet har herudover præsenteret projektet i flere nationale såvel som internationale sammenhænge. Som eksempler kan nævnes:

- Workshop ved *The 2011 Joint Nordic Conference on Welfare and professionalism in Turbulent Times* i Reykjavik, Island d. 11. – 13. August 2011
- Oplæg og præsentation ved international dag på masteruddannelsen i Socialt Arbejde ved Socialhögskolan i Lund, Sverige, april 2012
- Oplæg og workshop ved international dag på Hogeschool Utrecht i Holland på hhv. uddannelsen Social Work og Social Legal Work i februar, 2013
- Oplæg og workshop på Durham University, School of Applied Social Sciences, maj 2013

De studerendes indsats i VIADEM har mødt stor interesse og anerkendelse. På Kommunernes Tryghedsdag, som blev afholdt på Nationalmuseet den 26. januar 2012, modtog VIA University College og Aarhus Kommune årets Tryghedspris for, at de i partnerskab er med til at skabe tryghed i udsatte boligområder ved hjælp af 40 frivillige socialrådgiverstuderende. Det var naturligvis en studerende, som fik prisen overrakt.

På Kommunernes Tryghedsdag 2012 fik Annette Hougaard, studerende på VIA University College, overrakt Tryghedsprisen af Hanne Berg, afdelingsdirektør, Gjensidige Forsikring

I november 2013, på Sammenslutningen af Danske Socialrådgiverstuderendes årsmøde i Odense, fik VIADEM overrakt prisen "Den gyldne ravhalskæde". Prisen gives til en eller flere socialrådgiverstuderende, som har været med til at udvikle socialfagligheden eller har lavet et godt stykke frivilligt arbejde.

Diplomer

De frivilliges indsats anerkendes ud over ovenstående med et diplom, når de afslutter deres deltagelse i projektet. Diplomet udarbejdes af Driftsgruppen og underskrives af Driftsgruppen, underviser fra uddannelsen samt repræsentant fra Aarhus Kommune. For studerende, som har været frivillige i Driftsgruppen, og dermed har haft en mere omfattende funktion, udarbejdes individuelle udtalelser.

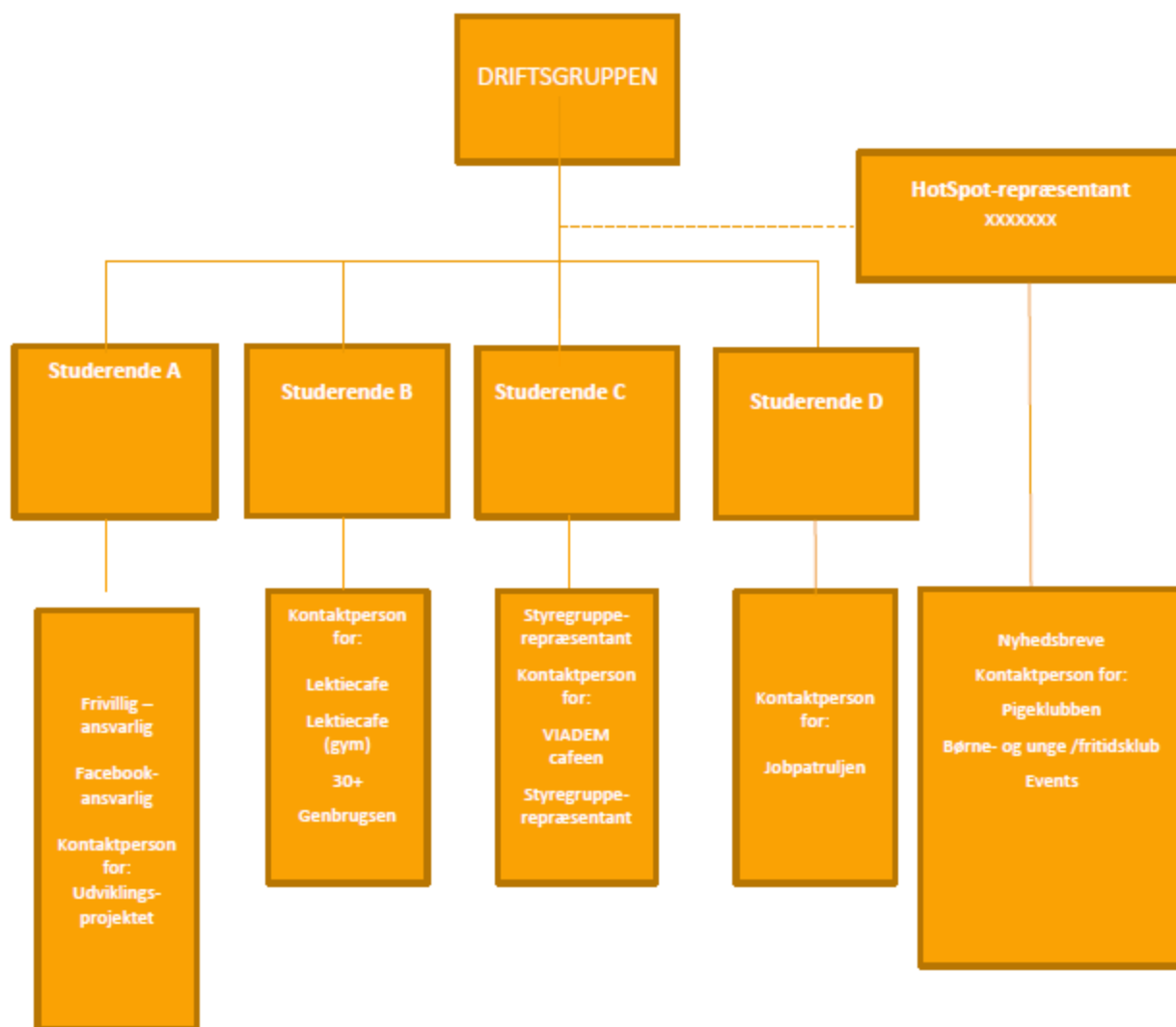
Bred vifte af aktiviteter

Som beskrevet i afsnit tre, rummer Partnerskabsprojektet VIADEM en bred vifte af aktiviteter, som rummer forskellige krav i forhold til tilstedeværelse og selvstændighed. Der er projekter som indbefatter løbende tilstedeværelse, korterevarende tilstedeværelse og mere intens tilstedeværelse. Der findes aktiviteter, hvor arbejdsopgaverne er kendte og velafgrænsede og der findes aktiviteter, som rummer stor uforudsigelighed og krav til de studerende om selv at definere egen rolle og funktion. Denne mangfoldighed giver mulighed for at vælge den eller de aktiviteter, som passer i forhold til den individuelle studerendes ønsker og ressourcer.

Brobygning, introduktion og oplæring

En afgørende faktor for fastholdelse er, at nyrekrutterede studerende meget hurtigt kobles til konkrete aktiviteter. De skal vide hvor de skal møde op, hvem de skal mødes med og introduceres og oplæres i aktiviteten. Driftsgruppen har udarbejdet en organiseringsform, som fremmer denne

brobygning mellem frivillig og aktivitet. De studerende i driftsgruppen har valgt at give medlemmerne af gruppen kontaktpersonsroller i forhold til de forskellige aktiviteter. Gruppen har udarbejdet et organisationsdiagram, som beskriver denne brobygning:

Ressourcer og support

For at kunne udarbejde præsentationsmaterialer, afholde udgifter til forplejning ved møder, afholde udgifter i forbindelse med arrangementer, betale transportudgifter m.v. er det nødvendigt, at projektet råder over nogle aktivitetsmidler. Aarhus Kommunes Hotspot Center har hvert år afsat en pulje aktivitetsmidler, som Driftsgruppen har kunnet disponere over.

I forhold til lokaler har projektet kunnet gøre brug af Bispehavens faciliteter, herunder primært beboerhuset Trivselshuset og de har kunnet anvende lokaler på Socialrådgiveruddannelsen.

VIADEM har kunnet søge support hos undervisere fra uddannelsen både ad hoc og i forbindelse med planlagte refleksionsgruppemøder. Undervisere og studerende har, på grund af deres fælles fysiske tilhørsforhold på uddannelsesinstitutionen, let ved at mødes efter behov.

Fra Bispehaven kan de studerende haft mulighed for at søge support hos medarbejdere tilknyttet aktiviteterne, hos Trivselshusets daglige leder og medarbejdere i Trivselshuset, som har haft samarbejdet med VIADEM som ét af deres arbejdsområder.

Aarhus Kommunes Hotspot Center har ligeledes en kontaktperson, som VIADEM har samarbejdet med og endelig har VIADEM mulighed for at søge support hos Partnerskabsprojektets co-partner Frivillighedscenter Aarhus.

8. Merværdi

Formålet med Partnerskabsprojektet VIADEM er naturligvis at skabe en merværdi. En merværdi i form af at boligområdet, beboerne, de studerende, Socialrådgiveruddannelsen og Hotspot centret får et udbytte, de ikke ville have fået uden partnerskabsprojektet. Vi har desværre ikke haft mulighed for at lave en omfattende og systematisk evaluering af de forskellige aktørers faktiske udbytte. Vi har løbende drøftet spørgsmålet om udbytte med såvel studerende i projektet, som boligsociale medarbejdere tilknyttet Trivselshuset i Bispehaven. Vi vil i dette afsnit præsentere nogle af disse tilbagemeldinger.

Vi har på landsplan ledt efter partnerskabsprojekter, som kan sidestilles med Partnerskabsprojektet VIADEM, med henblik på at få et bredere billede af merværdien. Vi har imidlertid måttet konstatere, at VIADEM projektet i forhold til form og indhold, herunder den betydelige studenterinddragelse/studenterorganisering/studenterstyring, er ret unik. Vi har således ikke kunnet drage parallelle erfaringer fra andre danske projekter.

I USA har man en lang og bred tradition for partnerskabsprojekter mellem lokalområder og uddannelsesinstitutioner. Som følge heraf findes der en række erfaringer og forskningsprojekter, som beskæftiger sig med merværdien for såvel uddannelsen som lokalområderne. Vi vil i dette afsnit præsentere nogle af konklusionerne herfra.

Uddannelses- og studenterperspektivet

Vi ved at læringsrummet påvirker læringsresultatet. Knud Illeris (2001) taler om læringens ydre og indre betingelser. De ydre betingelser refererer til læringens "rum" f.eks. om der er tale om et auditorie på en uddannelsesinstitution med 140 studerende eller om der er tale om et beboerhus i Bispehaven. De indre betingelser refererer til mere subjektive forhold som motivation og psykiske processer hos individet. Spørgsmålet er, hvad det betyder for læringen, at den finder sted i et boligområde sammen med beboere, boligsociale medarbejdere og frivillige fra forskellige kontekster.

Professionsuddannelser som socialrådgiveruddannelsen er kendetegnet ved, at de skal sikre, at de studerende har både teoretisk viden og praktiske færdigheder med henblik på, at de som professionelle praktikere kan handle kompetent. Teorierne er ikke i sig selv interessante, men kun interessante i forhold til, om de er understøttende i forhold til det, en socialrådgiver skal kunne i praksis – nu og i fremtiden.

I Uddannelsesbekendtgørelsen og studieordningen for socialrådgiveruddannelsen er der fokus på sammenhængen mellem uddannelse og praksis. Dette fokus udspringer blandt andet af en række evalueringer af professionsuddannelserne som peger på, at der er et gab mellem professionsuddannelsernes teoretiske indhold og den professionelle praksis, de studerende efter endt uddan-

nelse skal kunne agere i. Der tales om praksischok eller kulturchok, samt om hvordan nyuddannede socialrådgivere helt opgiver at arbejde indenfor professionen, eller forlader den tidligt i karrieren, fordi de overraskes over den virkelighed, de møder efter endt uddannelse.

Den amerikanske psykolog Donald Schön har forsket i de problemer, teoretisk uddannede møder, når de kommer ud i en erhvervsmæssig praksis. Hans anbefaling er, at sikre fastholdelsen af et samspil mellem teoretisk faglighed og praktisk erfaring (Schön, 1983, 1987 I Illeris, 2001). De studerende på Socialrådgiveruddannelsen har én praktikperiode i uddannelsen. Hvis vi sammenholder det med en uddannelsespolitisk virkelighed, hvor studerende motiveres til at påbegynde uddannelse hurtigst muligt efter endt ungdomsuddannelse, vil vi se en række færdiguddannede socialrådgivere, som har teoretisk viden, men begrænset praktisk erfaring. Partnerskabsprojektet VIADEM er et konkret eksempel på et læringsrum, der rummer samspil mellem teori og praksis. Et læringsrum, der kan supplere de begrænsede praksiserfaringer fremdriftsreformer måtte understøtte. Partnerskabets forankring i boligområder, i den kommunale praksis og i den uddannelsesmæssige kontekst kan virke understøttende for de studerendes mulighed for at koble mellem teoretisk viden og praktisk færdighed.

VIADEM kan som læringsrum ses som en slags laboratorium, hvor de studerende kan afprøve og undersøge socialt arbejde i et kontrolleret miljø. Miljøet er kontrolleret på den måde, at de studerende som frivillige er under partnerskabets "beskyttelse". Det tætte samarbejde mellem partnerne gør det muligt at tilbyde de studerende at afprøve funktioner, som oftest ikke vil være en del af traditionelle frivillige aktiviteter f.eks. undersøgelses- og udviklingsarbejde, udvikling af organisationsmodeller og vidensformidling. De studerende kan hos Frivillighedscenter Aarhus få sparring ift. frivillighed, organisering, konflikthåndtering mv. Fra Socialrådgiveruddannelsen tilbydes refleksionsgrupper samt faglig vejledning og sparring. Aarhus Kommunes Hotspot Center leverer konkrete udviklingsprojekter, faglig sparring samt medarbejderressourcer til støtte af driftsgruppens arbejde. Boligforeningen, repræsenteret ved de boligsociale medarbejdere, understøtter de studerende i at blive integreret i de aktiviteter, som allerede eksisterer samt i udviklingen af nye.

Vi har set hvordan de studerende i stigende grad har "overtaget" projektet. De styrer driften af VIADEM, præsenterer projektet på årsmøder og konferencer, organiserer rekruttering af nye studerende, koordinerer indsatser med andre aktører i området, koordinerer med Aarhus Kommune, udarbejder informations- og dokumentationsmaterialer, reflekterer over udfordringer i arbejdet og samarbejdet m.v. De studerendes adfærd viser, hvordan de udvikler viden, færdigheder og kompetencer i forhold til en række af de funktioner, som kendetegner socialrådgiverprofessionen i praksisfeltet socialt arbejde i udsatte boligområder. De studerendes "overtagelse" viser også, at bottom-up tilgangen virker og at sandsynligheden for bæredygtighed dermed øges.

Samspillet mellem teori og praksis handler både om at kunne sætte teorien i spil i en praksiskontekst, men også om at kunne anvende praksiserfaringer i en teoretisk, uddannelsesmæssig kontekst. To studerende valgte i et teoretisk uddannelsesmodul på 6. semester med titlen *Integration*

og etniske minoriteter at reflektere over, om deres deltagelse i et udviklingsprojekt i VIADEM kan bidrage til opnåelse af interkulturel kompetence. De to studerende konkluderer, at:

... det er muligt at opnå den interkulturelle kompetence igennem frivilligt socialt arbejde, nærmere betegnet at være frivillig i VIA Projekt Bispehaven, Udviklingsprojektet og viden fra Socialrådgiveruddannelsen. Inden for viden konkluderes der, at socialrådgiveruddannelsen giver viden i kraft af det teoretiske, den empiriske og erfaringsbaseret viden, yderligere fås den generelle viden om kultur på fordybelseskurset 2D. Opmærksomheden, bevidsthed og refleksiviteten om kultur kan vi konkludere, at den frivillige socialrådgiverstuderende både får igennem Socialrådgiveruddannelsens undervisnings-elementer som refleksion, diskussion og forelæsninger. Desuden fås disse også igennem VIA Projekt Bispehaven.(...) Vi mener at kunne konkludere, at de sociale og faglige erfaringer kan opnås gennem Udviklingsprojektet. Disse erfaringer er centrale i tilegnelsen af den interkulturelle kompetence, uden disse vil den frivillige socialrådgiverstuderende "kun" besidde viden og refleksion. Endvidere kan vi efter diskussionen konkludere, at indsatsen i det frivillige sociale arbejde påvirker den interkulturelle kompetence og derved produktet drejebogen. Dette kan blandt andet være mængden af den viden og den indsats den frivillige socialrådgiverstuderende bruger i Udviklingsprojektet, endvidere hvor langt denne er i uddannelsesforløbet (Grausdal og Jacobsen, 2012 s. 10-11).

At service-learning kan have en positiv effekt på de studerendes læringsbytte er dokumenteret i en række undersøgelser. I USA har Jami L. Warren foretaget en meta-analyse af en række forskningsprojekter, som netop søger at dokumentere effekten af service-learning projekter defineret som projekter, hvor studerende engageres i lokalsamfundsarbejde. Han konkluderer, at service-learning har positiv effekt på en række aspekter i de studerendes liv, herunder udviklingen af kulturel bevidsthed, social ansvarlighed samt kognitive læringsresultater (Warren, 2012).

Vi har bedt nogle af de studerende fra VIADEM Partnerskabsprojektet om at beskrive deres oplevelse af udbyttet/merværdien af at deltage i projektet. De beskriver det på følgende måde:

I vores frivillige arbejde i driftsgruppen lærer vi at tage ansvar overfor samarbejdspartnerne i Trivselshuset, kommunen, vores egne frivillige og ikke mindst borgerne i Bispehaven. Vi lærer at organisere, koordinere og arbejde tværfagligt med fokus på borgerinddragelse for at udvikle sociale processer og i fælleskab skabe forandring. Disse kompetencer er nyttige når vi er færdiguddannet og gør os til bedre socialrådgivere.

"Det frivillige arbejde i Bispehaven giver mig god mulighed for at netværke med mange forskellige mennesker og hermed mulighed for at lære af og dele erfaring med dem"
(Sarah Bigum, Frivillig i VIADEM).

Det som gør det frivillige arbejde i VIADEM mere attraktivt end andet frivilligt arbejde, er måden hvorpå vi formår at koble teori med praksis. Vi får kendskab til lokalsamfundsarbejde og erfaringer med socialt arbejde i praksis. Herudover har vi ejerskab over VIADEM, hvor vi selv har beslutningskompetence og kan arbejde selvstændigt.

"Jeg bliver bekræftet i at jeg har valgt den rette uddannelse, når jeg kommer hjem efter en dag i Bispehaven. Jeg kan mærke at jeg personligt har rykket mig efter jeg er startet på uddannelsen, og det har det frivillige arbejde været en stor grund til" (Sabine Vestergaard, Frivillig i VIADEM).

Det personlige udbytte af vores frivillige arbejde kan ses i form af personlig udvikling. Vi bliver udfordret, motiveret og ikke mindst anerkendt i vores arbejde i Bispehaven. Vi mærker at vi er blevet mere bevidste og robuste i vores arbejde med mennesker men også i uvante situationer. Vi kan kun se fordele ved det vores frivillige arbejde i Bispehaven. Vi er dybt taknemmelige for at få lov til at bidrage i frivillige arbejde, og vi vil gerne opfordre andre studerende til at tage del i det.

"Jeg synes jeg bliver glad af at hjælpe andre i lektiecafeen, hvor jeg ved at de ikke kan få hjælp derhjemme. Jeg kan mærke den taknemmelig, som ofte er usagt i frivilligt arbejde" (Sanne Rosendahl, Frivillig i VIADEM).

Lokalsamfundspartner perspektivet

Sandy og Holland (2006) har, gennem kvalitative interviews i form af fokusgruppeinterviews, studeret 99 service-learning partnerskabsprojekter mellem lokalsamfundspartnere og colleges og universiteter i Californien, USA. De har blandt andet studeret de forskellige partners perspektiver på udbyttet af partnerskabet, dog med særlig fokus på at høre lokalsamfundspartnerne's stemme. Ifølge Sandy og Holland deler lokalsamfundspartnerne overordnet uddannelsesinstitutionernes billede af, hvad udbyttet af partnerskabssamarbejdet er for de studerende i projektet:

... exploring career options, building competency in diversity and multicultural communication skills, obtaining deeper knowledge of a particular issue or profession and the non-profit world in general, developing practical job skills and job leads, cultivating skills of engaged citizenship and lifelong serving, enhancing self-esteem and self-exploration, and developing a greater sense of connectedness in their college life (Sandy og Holland, 2006, s. 35).

Sandy og Holland kategoriserer det udbytte, lokalsamfundspartnerne fremfører, i tre: direkte virkning, berigelse og social retfærdighed.

Den direkte virkning handler for eksempel om, at de studerende har en positiv virkning som rollemodeller for borgere i boligområderne. For eksempel kan de, i kraft af at være alderssvarende, være med til at motivere unge i boligområdet til at påbegynde en uddannelse. Den direkte virkning handler også om, at de studerende er med til at sørge for, at ældre, ensomme og andre i lokalområderne, får selskab. Endelig handler den direkte virkning om, at de studerende øger arbejdsstyrken og dermed kan bidrage til, at eksisterende projekter kan fastholdes og nye kan udvikles.

Berigelsen handler ifølge Sandy og Holland om, at de studerendes tilstedeværelse får lokalsamfundspartnerne, herunder ansatte, frivillige etc. til at reflektere mere over deres egen praksis. De studerende kommer med viden om nye teorier, metoder og redskaber fra uddannelsesinstitutionen. De reflekterer, stiller spørgsmål og undres, hvilket kan være med til at påvirke praksis og praktikerne i lokalsamfundsarbejdet. Lokalsamfundspartnerne kan opleve, at de gennem partnerskabet med uddannelsen og studerende får adgang til viden og ressourcer, som kan virke fremmende, energigivende og motiverende for medarbejderne. En lokalsamfundspartner fra Sandy og Hollands undersøgelse udtrykker det på følgende måde:

[Students] make us better professionals and they ask us the kind of questions that we have forgotten about. (...) Not only are the students looking at me but they are looking at me in comparison to the other agencies that they are interested in. In all levels it forces us to be more professional. We have to look at our ethical values because they ask those kinds of questions (Sandy og Holland, 2006, s. 36).

Berigelsen handler også om det, vi havde fat i i afsnit fem, nemlig social kapital. Ifølge Sandy og Hollands forskning kan partnerskabsprojekter mellem uddannelse og lokalsamfund, mellem frivillige studerende, andre frivillige, beboere m.v. fungere som en forbindelse, der skaber brobyggende/bridging social kapital.

Den sociale retfærdighed handler om den værdi der ligger i at partnerne, på tværs af organisatoriske forskelligheder, mål og værdier, går sammen om at kæmpe for social retfærdighed og lighed for udsatte borgere og udsatte boligområder. I forlængelse af den tidligere nævnte berigende effekt, de studerende kan have på udviklingen af praksis, nævner Sandy og Holland, at udviklingen og ændringen af praksis kan bidrage til større social retfærdighed for borgerne.

Vi har spurgt nogle af de boligsociale medarbejdere, de studerende samarbejder med i Bispehaven, om deres oplevelse af merværdien. De beskriver det på følgende måde:

- *Det har stor betydning, at der kommer udefrakommende, som ikke har et økonomisk incitament og bidrager til lokalområdet, da beboerne føler, at der er en masse*

mennesker som gerne vil bidrage og derigennem anerkender Bispehaven. Der er mange fordomme i Bispehaven om at danskere er racister og lign., hvilket VIA er med til at modarbejde gennem dialog og generel tilstedeværelse

- *Studerende som har en masse resurser og gåpåmod, smitter af på de lokale unge. De lokale unge er meget interesserede i, hvordan man laver frivillige foreninger som skal medvirke til at forbedre forholdene for de yngre i området. Man kan tydeligt se, at de lokale unge søger de VIA studerende for at få sparring ift. frivillighed.*
- *Der er mange i Bispehaven som lever deres liv i de Parallelsamfund, der eksisterer herude. De unge har hele deres social omgangskreds i Aarhus Vest, og det er sjældent, at de taler med personer af vestlig herkomst. VIA samarbejdet skaber et miljø, hvor personer, der ellers ikke ville færdes i Bispehaven, kommer ud og møder de lokale unge i deres område, hvor at de føler sig trygge. Det skaber en masse gode samtaler om, hvad de studerende bruger deres fritid til og de bliver rollemodeller for det "normale" ungdomsliv.*
- *Det rent praktiske: det giver vejledning, lektiehjælp, etc.*
- *Der er mulighed for faglig sparring, samt at det holder os som medarbejdere oppe på tæerne da der bliver stillet en masse spørgsmål.*

Udsagnene fra medarbejderne i Bispehaven understøtter således Sandy og Holland omfattende forskning og deres konklusioner omkring merværdi.

9. Udfordringer

I det foregående afsnit havde vi fokus på merværdien i et partnerskabsprojekt som VIADEM. Projektet rummer imidlertid også en række udfordringer. Der er tale om reelle, erfarede udfordringer, vi har mødt i projektforløbet og der er tale om potentielle udfordringer.

Udefra frivillige

I perioden fra 2006 og frem til 2012 er der i gangsat 160 boligsociale helhedsplaner i udsatte boligområder i Danmark. De boligsociale helhedsplaner fungerer som udviklingsstrategier for det boligsociale arbejde i områderne og beskriver de aktiviteter, som skal bidrage til at øge trygheden i områderne. Partnerskabet VIADEM er f.eks. indskrevet i Helhedsplanen for Bispehaven. I 2011 udførte 4.659 personer frivilligt arbejde i forbindelse med en helhedsplan. I syv ud af ti helhedsplaner er hovedparten af de frivillige beboere i boligområderne. I tre ud af ti helhedsplaner er halvdelen eller mere end halvdelen frivillige udefra. Samlet set udgjorde de udefrakommende frivillige i 2011 18 % (CFBU, 2012). Frivillige udefra er frivillige, som rekrutteres og organiseres af udefrakommende samarbejdspartner som f.eks. frivillige organisationer, lokale foreninger eller, som i vores tilfælde, studerende forankret i et partnerskabsprojekt. Som nævnt i afsnittet om merværdi, udgør disse udefrakommende frivillige en ekstra ressource og de kan fungere som rollemodeller, skabe brobyggende social kapital og være med til at påvirke den faglige udvikling. En boligsocial medarbejder fra Bispehaven udtrykker det på følgende måde:

“Det er ofte sådan, at dem, der kommer udefra, har flere ressourcer. Selvfølgelig har vi også frivillige fra boligområdet, der har ressourcer, der er bare ikke så mange af dem. Hvis vi udelukkende havde frivillige fra boligområdet, kunne de frivillige aktiviteter ikke bære sig selv, som det ser ud nu. Det er vigtigt med en blanding, og at vi er åbne overfor alle typer frivillige, især når man arbejder med udsatte grupper.” (CFBU, 2012, s. 22)

Vi har imidlertid i mødet med aktører fra boligområderne, både beboerrepræsentanter og boligsociale medarbejdere, mødt en vis skepsis overfor fænomenet ”udefra frivillige”. Bekymringen går blandt andet på, om det er muligt at sikre medejerskab og forankring og dermed bæredygtighed i projekterne, hvis de udføres af udefrakommende. Ifølge Center for Boligsocial Udvikling (CFBU) er formålet med at inddrage beboerne som frivillige netop, at beboerne involveres aktivt i udviklingen af boligområdet. Dette sker med henblik på at *“... skabe ejerskab til boligområdet, forankre de boligsociale aktiviteter hos beboerne efter helhedsplanens ophør, skabe netværk beboerne imellem og styrke beboernes personlige kompetencer og ressourcer.”* (CFBU, 2012, s. 17).

Bekymringen i forhold til ”udefra frivillige” kan også stamme fra en række erfaringer med, hvordan udefra kommende projekter kortvarigt rykker ind i boligområdet med projektmidler og tager pladsen fra de mindre, lokalt forankrede initiativer. I den Boligsociale helhedsplan for Gellerup og Tøveshøj 2014-2017 (s. 32) beskrives det på følgende måde:

Endelig oplever vi i området løbende, at der kommer nye projekter til. Typisk er det projekter, som har fået midler til at arbejde med en metode i et antal udsatte områder. Det er dejligt, at området tilføres ressourcer og idéer, men ofte resulterer det manglende lokalkendskab i, at en ofte professionel, velfunderet, men tidsbegrænset indsats tromler hen over det spæde lokale initiativ i området. Det er uhensigtsmæssigt, når vi i øvrigt forsøger at understøtte voksne i området i at lave aktiviteter for deres egne unge.

En boligsocial medarbejder fra Bispehaven rejser samme problemstilling i forhold til samarbejdet med de studerende i VIADEM:

Der er desværre også den udfordring, at nogen føler, at der kommer udefrakommende og løfter nogen opgaver som personer fra lokalområdet ikke evner at løfte. Det kan til tider give en oplevelse af magtesløshed, og det tydeliggør de manglende resurser som beboerne i lokalområdet lider under.

Korttidsfrivillige

En anden bekymring vi har mødt, både i litteraturen og i praksis, er en bekymring i forhold til det, man kan kategorisere som korttidsfrivillige. I afsnit seks om Frivillighed og *volunteerability* beskriver vi disse korttidsfrivillige og lover at vende tilbage til nogle af de udfordringer, dette kan rumme. Lars Skov Henriksen (2011) peger i artiklen *Restrukturering af frivilligheden?* på flere problemstillinger, herunder koordinationsbesvær samt skuffelse og irritation hos modtagerne af den frivillige indsats.

Koordineringsmæssigt rummer arbejdet med korttidsfrivillig klart en række udfordringer. Som vi har præsenteret afsnit syv om VIADEM og *recruitability* udgør arbejdet omkring rekruttering og fastholdelse en betydelig arbejdsopgave i projektet. Organisatorisk har det været nødvendigt at etablere en driftsgruppe, som udfører en stor og central opgave med at koordinere de frivilliges indsatser. Det har ligeledes været nødvendigt at udvikle og tilbyde en bred vifte af aktiviteter, som kan tilpasses den studerendes muligheder og behov i forhold til deltagelse. Og endelig har det været nødvendigt, at foretage hyppig og løbende profilering af projektet samt rekrutteringsseancer. Altså en omfattende og tidskrævende proces.

Som vi skrev i afsnit seks om Frivillighed og *volunteerability* kan den fritstillede frivillige, på baggrund af en refleksiv proces vurdere, hvilke frivillighedsaktiviteter, der virker meningsfulde og attraktive. Nina Eliasoph har studeret frivillige i en række amerikanske projekter for udsatte unge. I USA udgør korttidsfrivillige næsten halvdelen af de frivillige. Hun beskriver f.eks. hvordan en række kvinder meldte sig som frivillige til aktiviteter for udsatte unge en-to timer pr. uge i en periode på nogle få måneder. De meldte sig reelt for at gøre en forskel for de unge. De meldte sig imidlertid også med en forestilling om, at de i løbet af kort tid ville være i stand til at etablere en

nær relation til de unge og skabe sociale forandringer i den unges liv. Eliasoph kalder disse frivillige *plug-in volunteers* fordi de frivillige, ligesom en *plug* / et stik, vil kunne stikke sig i en stikkontakt og forvente at være forbundne. Efterfølgende vil de kunne trække sig ud igen, hvis de ikke oplever belønning/anerkendelse/meningsfuldhed i aktiviteten f.eks. at den unge ikke forandrer sig tilstrækkeligt hurtigt, eller ligefrem modsætter sig relationen med den frivillige (Eliasoph, 2011).

De problemstillinger Eliasoph refererer til, kan også diskuteres i forhold til de frivillige studerende i VIADEM. At gå ind og ud af relationer til beboerne i boligområderne har konsekvenser for kontinuiteten og rummer naturligvis etiske dilemmaer. Eliasoph argumenterer også for at kortidsfrivillige, ligesom de altruistiske hattedamer fra gammel tid, ikke ser beboernes problemer i et større perspektiv. At de ikke er med til at skabe sociale forandringer på et samfundsmæssigt niveau men, som følge af deres korte engagement, forbliver på individniveau.

Semi-professionel eller frivillig

Håkon Lorentzen (2013) diskuterer det, han benævner som fagliggørelsen af det frivillige arbejde. Frivillighedssektoren er ifølge Lorentzen ofte blevet fremstillet som amatørernes arena, en slags *ukvalificeret tumbleplads* (Lorentzen, 2013, s. 15), hvor den frivillige kommer med sig selv og sine personlige egenskaber og entusiasme. Ikke mindst inden for social- og sundhedsfeltet, er dette dog en sandhed med modifikationer. Ifølge Lorentzen er der, i takt med staternes stigende ønske om at trække de frivillige ind i forhold til løsningen af velfærdsopgaver, sket en fagliggørelse af de frivillige. Ud over at tilbyde kurser til frivillige, peger han på den stigende inddragelse af de uddannelsesinstitutioner, som uddanner til professioner inden for velfærdsfeltet.

Traditionelt skelner uddannelsesinstitutionerne skarpt mellem professionalisme og amatørisme. I Partnerskabsprojektet VIADEM har vi imidlertid mødt dilemmaet. De studerende i Bispehaven er der som frivillige. Der medfølger ikke noget formelt rådgivningsansvar hvilket betyder, at de studerende ikke må tilbyde rådgivning til beboerne i området. De studerende kan tilbyde generel vejledning og information f.eks. om brugen af Nem-ID, hvor man søger om hvad etc. I forhold til rådgivning kan de studerende henvise til de instanser, som har formelt rådgivningsansvar på de respektive området. I praksis har vi dog oplevet eksempler, hvor det kan være svært at identificere den præcise grænse mellem rådgivning og vejledning. De studerende har, gennem deres viden fra uddannelsen, en ressource de kan anvende som frivillige, men det er vigtigt at finde balancen. De studerende er ikke semi-professionelle, de er frivillige. Som uddannelsesinstitutionspartner er det vores opgave, sammen med de studerende og boligområderne, at reflektere over denne skelnen.

Partnerskabssynergi

I afsnit to om Partnerskaber refereres til Jeanet Hardis partnerskabstypologier. Som nævnt bygger det idealtypiske partnerskabssamarbejde på en grundlæggende logik om, at hver part bidrager

med noget særligt, som supplerer de øvrige deltageres bidrag og medvirker til skabelsen af en synergieffekt. Idealforestillingens partnerskaber bygger ligeledes på ideen om, at der blandt parterne udvikles en fælles problemforståelse samt fælles og sammenhængende mål, værdier og strategier for hvordan, der skal arbejdes med problemerne. De forskellige parter skal således udvikle en konsensus og en alliance, som er stærk nok til at den kan overskride de individuelle interesser, de respektive organisationer kommer med.

Modstykket til det idealtypiske partnerskab er ifølge Hardis et partnerskab, hvor parterne fortrinsvist er styret af egne traditioner og egeninteresser og derfor har svært ved at se formålet med at afgive ressourcer til partnerskabets arbejde. Den ideelle synergipartnerskabsmodel kan blive udfordret i det øjeblik de forskellige partnere bliver for fokuseret på at forandre de andre partnere i retning af egne interesser.

Vi har endnu ikke mødt denne udfordring i praksis. Men jævnfør diskussionen i afsnit 6 om frivillighed som hhv. et supplement til den offentlige velfærdsservice eller en erstatning for samme, er det vigtigt, at alle partnerne i VIADEM holder fast i den fælles konsensus om mål og værdier. De studerende er frivillige, de er et supplement til de aktiviteter, som eksisterer allerede og en væsentlig målsætning med deres indsats er læring. De studerende må aldrig komme til at fungere som erstatning eller budget forlængelse.

10. Perspektiver

Af partnerskabsaftalen underskrevet i 2011 fremgår følgende:

Partnerskabets praksisdel opstartes i Bispehaven, hvor Boligselskabet Præstehaven tilslutter sig partnerskabsaftalen med en delaftale om, at Bispehaven bliver første boligområde, hvor partnerskabsaftalen igangsættes for så vidt angår de frivillige studerendes udvikling af community development projekter.

For resten af Aarhus Kommune er det ambitionen, at lignende delpartnerskaber laves med boligselskaberne i øvrige udsatte boligområder, så som Viby Syd, Herredsvang og Gellerup, alt efter hvor mange frivillige studerende, det viser sig muligt at rekruttere og mulighederne for finansiering. (Partnerskabsaftalens side 1, se bilag 3).

Som det fremgår, var der allerede i 2011 ambitioner om at udvide projektet til andre boligområder end Bispehaven. Og da vi samtidig står i en situation, hvor den ene hovedpartner Hotspot Centret i Aarhus Kommune nedlægges pr. 1. januar 2015, med det resultat, at Centrets arbejdsopgaver deles ud på flere magistrater, har det været nødvendigt at undersøge og diskutere fremtidsperspektiverne for projektet, herunder den fremtidige organisering og udvikling.

Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus, som er de aarhusianske boligorganisationers fællessekretariat på det boligsociale område, har ønsket at stå for den overordnede koordinering af projektets videreførelse. Landsbyggefonden har bevilget finansiering til at videreudvikle Partnerskabsprojektet VIADEM i 2015.

Aktuelt er der således gang i de indledende øvelser i det, man kunne kalde Partnerskabsprojektet VIADEM version 2. I den nye version skal noget fortsætte og bestå og andet skal udvikles og igangsættes. Projektet skal, som det fremgik af den oprindelige partnerskabsaftale, udvides til flere boligområder. Viby Syd og Gellerup har meldt sig som interesserede og samarbejdet med Bispehaven skal naturligvis føres videre. Ud over flere boligområder er planen at udvide med flere uddannelser udover socialrådgiveruddannelsen. Det kommer i første omgang til at dreje sig om administrationsbacheloruddannelsen, pædagoguddannelsen og læreruddannelsen, som organisatorisk er forankret sammen med socialrådgiveruddannelsen i VIA University College hovedområde Pædagogik og Samfund. Herudover forventes sygeplejerskeuddannelsen og ernæring og sundhedsuddannelsen fra hovedområdet Sundhed at indgå. Partnerskabsaktørerne fra Aarhus Kommune skal ligeledes udvides idet ansvaret for de opgaver, de studerende kommer til at beskæftige sig med i de udsatte boligområder, vil være organisatorisk forankret i flere magistratsenheder.

VIADEM Bispehaven har, som denne rapport beskriver, udviklet sig og fungeret godt i en række år. VIADEM Bispehaven er således et af de elementer, som skal bestå og videreføres, som udgangspunkt som det er i dag. VIADEM Bispehaven vil åbne op for studerende fra andre uddannelser,

hvilket næppe kan kaldes en nyudvikling, da de studerende i Bispehaven allerede selv har stået for at invitere lærerstuderende indenfor.

I forhold til de nye boligområder og nye uddannelser begynder vi ikke fra begyndelsen, da vi har erfaringer at bygge på fra VIADEM Bispehaven, og dog... Ligesom Partnerskabsprojektet VIADEM version 1, er Partnerskabsprojektet version 2 begyndt top-down med udarbejdelsen af en forpligtende partnerskabsaftale. Dette arbejde pågår aktuelt. Forudsætningen for at projektudvidelsen kan blive en succes er imidlertid, at arbejdet herefter foregår bottom-up på de enkelte uddannelser og i de enkelte boligområder.

Som vi skrev i afsnit fire om Service-learning, er det en forudsætning for etablering af Service-Learning projekter og samarbejdspartnerskaber, at de er kendetegnet ved en stærk forpligtelse fra alle deltagende institutioner samt kendetegnet ved lokalt ejerskab og lokal styring, hvori de studerende kan etablere, vedligeholde og udvikle et Service-Learning projekt. Principperne om medskabelse, inddragelse og lokalt ejerskab er bærende for alle beslutninger og forudsætningen for, at de studerende, sammen med lokale aktører, kan påtage sig styringen af og ejerskabet for projektet. Uden disse organisationsstyrende principper er der en risiko for at projektet som Service-Learning initiativ vil uddø og tilbage vil være endnu et top-down initiativ med kun minimalt lokalt ejerskab.

Litteratur

Andersen, Niels Åkerstrøm (2006): *Partnerskabelse*. Hans Reitzels Forlag.

Anbefalinger til revision af socialrådgiveruddannelsen

<http://www.socialrdg.dk/Files/Filer/JobOgKarriere/Kompetenceudvikling/AnbefalingerRevisionUddannelsen.pdf>

Boligsocial helhedsplan for Gellerup og Toveshøj 2014-2017 <http://www.bbbo.dk/images/social/Boligsocial%20Helhedsplan%20Gellerup%20Toveshj%202014-2017%2013%2011%202013.pdf>

Børresen, Karin Sølv og Nielsen, Tabitha Wright (2003): *Partnerskaber og brugerindflydelse. Tredje og afsluttende rapport om "Nye Veje i den by- og boligsociale indsats"*. Center for Forskning i Socialt Arbejde.

Center for Boligsocial Udvikling (2012): *Frivillige i det boligsociale arbejde*.

de Palo, Maria-Pia og Uggerhøj, Lars (1995): *Samspil og samliv i boligområder. Rapport over ansøgninger til byudvalgets boligsociale initiativer – tendenser og perspektiver*. Center for Forskning i Socialt Arbejde. København, 1995:11

Eliasoph, Nina (2011): *Making Volunteers*. Princeton, N. J.: Princeton University Press.

Engberg, Lars m.fl. (2000): *Konsensusstyring i kvarterløft. Kommunernes erfaringer med organiseringen af kvarterløft*. By og Byg Resultater 002.2002

Field, John (2008): *Social Capital*. Routledge.

Furco, Andrew (2001): *Service-Learning: A balanced approach to experiential education*. The International Journal for Global Development Education Research.

Grausdal, Sarah og Jacobsen, Lea Witt (2012): *VIA Projekt Bispehaven – Udviklingsprojektet*. Studerendes afleveringsopgave på Fordybelseskursus 2D: Integration og etniske minoriteter. VIA University College, Socialrådgiveruddannelsen.

Green, Gary Paul & Haines, Anna (2012): *Asset Building Community Development*. Sage.

Hardis, Jeanet (2004): *"Sociale partnerskaber – et socialkonstruktivistisk casestudie af partnerskabsaktørers virkelighedsopfattelse mellem identitet og legitimitet"*, Ph.d. serie, nr. 2004-6, Samfundslitteratur, København

Haski-Leventhal, Debbie, Lucas Meijs & Lesley Hustinx (2009): *The Third-party Model: Enhancing*

Volunteering through Governments, Corporations and Educational Institutes. *Journal of Social Policy*, 39(1).

Henriksen, Lars Skov (2011): Restrukturering af frivilligheden? I *Uden for* nummer 23/2011

Hjære, Mette (2005): *Partnerskaber – på vej mod en ny samarbejdskultur?* Center for frivilligt socialt arbejde.

Hulgård, Lars (2007): *Sociale Entreprenører*. Hans Reitzels forlag.

Illeris, Knud (2001): *Læring – aktuel læringsteori i et spændingsfelt mellem Piaget, Freud og Marx*. Roskilde Universitetsforlag.

Jensen, Signe Mette et. al. (2001): *Nye veje i den by- og boligsociale indsats. Første delrapport fra evalueringen af seks projekter*. Center for Forskning i Socialt Arbejde

Lorentzen, Håkon (2010): Frivilligsentralen mellom stat, kommune og sivilsamfunn. Rapport (2010:013) Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Mackintosh, Maureen (1992): *Partnership: Issues of policy and negotiation*. *Local Economy*, Volume 7, Issue 3, 1992

Nelson, Jane og Zadek, Simon (2000): *“Partnership Alchemy – New Social Partnerships in Europe”*, The Copenhagen Centre

Popple, Keith (1995): *Analysing Community Work*. Open University Press.

Putnam, Robert D. (1996): Who Killed America?. *Prospect*, 7, 24

Putnam, Robert D. (2000): *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, New York

Regeringen (2010): National civilsamfundsstrategi. En styrket inddragelse af civilsamfundet og frivillige organisationer i den sociale indsats.

Robinson, Jerry W. & Green, Gary Paul (red) (2011): *Introduction to Community Development*. Sage.

Sandy, Marie & Holland, Barbara A. (2006): *Different Worlds and Common Ground: Community Partner. Perspectives on Campus-Community Partnerships*. *Michigan Journal of Community Service Learning* Fall 2006, pp. 30-43

Sigmon, Robert L. (1994): *Serving to Learn, Learning to Serve. Linking Service with Learning*. Council for Independent Colleges Report.

Sigmon, Robert L. (1979): *Service-Learning: Three Principles*. Synergist. National Center for Service-Learning, ACTION. 8(1);9-11.

Socialministeriet (1999): *Nye veje i den by- og boligsociale indsats år 2000*. Invitation. Socialministeriet, maj 1999

Torpe, Lars (2011): Foreningsdanmark. I Peter Gundelach (red.): Små og store forandringer. Danskernes værdier siden 1981. Hans Reitzels Forlag.

Warren, Jami L. (2012): *Does Service-Learning Increase Student Learning?: A Meta-Analysis*. Michigan Journal of Community Service Learning Spring 2012, pp.56-61

Århus Kommunes Sociale Forvaltning (1974): Rapport om forsøgsprojektet i Brammersgade

SPRING UD I VIRKELIGHEDEN BLIV FRIVILLIG I VIADEM BISPEHAVEN

- SOCIALRÅDGIVERSTUDERENDE I FRIVILLIGT SOCIALT OG STUDIERELEVANT ARBEJDE

KOM TIL INTRODUKTIONSAFTEN

Onsdag d. 24 september kl. 19-21 i Trivselshuset, Hasle Centervej 159, 8210 Aarhus V

Her kan du:

- Tale med projektledere og frivillige om aktiviteterne.
- Møde undervisere og projektansvarlige ved Hotspot.
- Samt tilmelde dig som frivillig.

Følg os på facebook:

VIADEM Bispehaven

Meld dig som frivillig på facebook:

Frivillige i VIADEM

Spørgsmål:

Mail til driftsgruppen viadembispehaven@gmail.com bestående af socialrådgiverstuderende:
Sabine Vestergaard, Sanne Rosendahl, Sara Naji, Rania Ibrahim, Simone Husum, Minna Wünsche og
Henriette Rasmussen

Undervisere: Annette Auken Andreassen - aaa@viauc.dk og Gordon Vincenti - gv@viauc.dk

*"At være en del af det her
samarbejde giver mig mulighed
for at komme tættere på
virkeligheden og komme i
øjnehøjde med dem, jeg engang
skal arbejde med"*
Annette Hougaard, frivillig

Tryghed i hele Aarhus
HotSpot

VIA
UNIVERSITY COLLEGE

AARHUS
KOMMUNE

SOCIALRÅDGIVERSTUDERENDE SOM FRIVILLIG

Som frivillig får du en enestående mulighed for at supplere din uddannelse som socialrådgiver med praktisk erfaring. Det sker i et samarbejde mellem VIA University College, HotSpotcentret, Aarhus Kommune og Østjysk Bolig.

VIADEM har vundet Kommunernes Tryghedspris 2012 for indsatsen med at skabe tryghed i udsatte boligområder.

VIADEM er ligeledes blevet udvalgt af SDS til at modtage prisen, *Den Gyldne Ravhalskæde* i 2013 "Den gyldne ravhalskæde gives til en eller flere socialrådgiverstuderende, som har været med til at udvikle socialfagligheden eller har lavet et godt stykke frivilligt arbejde"

Som frivillig vil du komme til at arbejde i Bispehaven og området omkring.

HVAD FÅR DU UD AF AT VÆRE FRIVILLIG

Muligheden for at:

- Supplere din uddannelse med et studierelevant frivilligt arbejde.
 - Bruge teorien fra din uddannelse i praksis.
- Være med til at udvikle den boligsociale indsats i Bispehaven.
 - Opleve at være i et tværfagligt samarbejde
- Blive inspireret og få netværk til senere uddannelsesprojekter.
- Udvide dit CV og modtage et diplom efter afslutning af dit frivillige job

Som frivillig får du blandt andet også tilbud om:

- Refleksionsgruppe ved undervisere Gordon Vincenti og Annette Auken Andreassen.
- Konflikt håndteringskursus

FRIVILLIGAKTIVITETER

Mulighederne er mange som frivillig i Bispehaven, nedenstående er en oversigt over nogle af de aktiviteter hvor du kan være frivillig.

Driftsgruppen

- Koordinere og organisere aktiviteterne i Bispehaven, og sørge for rekruttering og mobilisering frivillige

Lektiecaféen

- Fokus på både det sociale og lektiehjælp, både til folkeskolen og gymnasiale uddannelser

Genbrug 'Smukt og brugt'

- Salg af brugte genstande. Man. 11-15, tirs. 15-19, ons. 11-15, tors. 11-15 og fre. 10-12.

Jobpatruljen

- Hjælp til skrivning af jobansøgninger.

Events

- Forskellige arrangementer så som en tur i skøjtehallen, juletræsfest, m.m.

VIADEM Café

Hjælpe beboerne med at udarbejde jobansøgninger, brug af NemID, en snak om løst og fast m.m.

KOM TIL INTRODUKTIONSAFTENEN OG HØR MERE – VI GLÆDER OS TIL AT SE DIG!

Bilag 2: Program intro-aften

Program intro-aften

Program for introaften for frivillige socialrådgiverstuderende i Bispehaven

D. 24 september Kl.19.00 – 21.00

Om at være frivillig, samarbejdet mellem VIA, HotSpot og Bispehaven samt samarbejdsparter.

- Velkomst v/ driftsgruppen
- Film om at være frivillig
- Omkring samarbejdet og hvad dette indebærer, VIA & HotSpot v/ Gordon Vincenti og Annette Auken, VIA university College.
- Hvad sker der i trivselshuset, v/ Peter Povlsen og Kasper Müller.
- Heidi Oehlers fortæller kort om Forenings guiderne

De forskellige aktiviteter

- Gå rundt og hør om de forskellige aktiviteter du finder interessante
 - Driftsgruppen v/ frivillig Sara Sabuhi
 - Udviklingsprojektet v/ frivillig Sarah Bigum
 - Lektiecafé v/ frivillig Minna Wünsche
 - Genbrugsbutikken Smukt & brugt, samt café Viggo v/ frivillig Sabine Vestergaard
 - Sundheds café v./ Kasper Müller
 - Pige-, drenge klub v/ Peter Povlsen
 - Viadem Cafe v/ frivillig Sarah Bigum
 - Events v/ frivillig Rania Ibrahim
 - Reception i Trivselshuset v/ Peter Povlsen

Kaffe, the og kage samt tilmelding

Tak for i aften!

HotSpot
Tryghed i hele byen

VIA >
UNIVERSITY COLLEGE

Partnerskabsaftale imellem VIA University College & Aarhus Kommune om at skabe tryghed i de udsatte boligområder i Aarhus

Denne partnerskabsaftale, imellem Socialrådgiveruddannelsen i Aarhus, VIA University College, og Sociale forhold og B beskæftigelse, Aarhus Kommune, har som overordnet formål, at skabe tryghed i de udsatte boligområder i Aarhus.

Strategien for partnerskabet er, i et samarbejde mellem HotSpotcentret i Aarhus Kommunes Socialforvaltning og Socialrådgiveruddannelsen i VIA University College, at kvalificere modeller og metoder, samt nuværende og kommende medarbejdere med henblik på at understøtte såvel den subjektive følelse som objektive måling af tryghed i de udsatte boligområder i Aarhus.

FrivilligCenter Aarhus tilslutter sig partnerskabsaftalens praksisdel med en delaftale med om, at FrivilligCenter Aarhus giver processtøtte og supervision til de frivillige studerendes udvikling af community development projekter i de udsatte boligområder, samt bidrager til understøttelse af yderligere frivilligt engagement indenfor rammerne af partnerskabet, fx beboere eller øvrige frivillige, som ønsker at yde en frivillig social indsats. FrivilligCenter Aarhus inddrager bl.a. Ungdommens Røde Kors, der er medlem af FrivilligCenter Aarhus, i at give processtøtten og supervisionen til partnerskabsaftalens praksisdel.

Partnerskabsaftalens praksisdel opstartes i Bispehaven, hvor Boligselskabet Præstehaven tilslutter sig partnerskabsaftalen med en delaftale med om, at Bispehaven bliver første boligområde, hvor partnerskabsaftalen igangsættes for så vidt angår de frivillige studerendes udvikling af community development projekter.

For resten af Aarhus Kommune er det ambitionen, at lignende delpartnerskaber laves med boligselskaberne i øvrige udsatte boligområder, så som Viby Syd, Herredsvang og Gellerup, alt efter hvor mange frivillige studerende, det viser sig muligt at rekruttere og mulighederne for finansiering.

Effekten af partnerskabet

Effekten af partnerskabet er todelt:

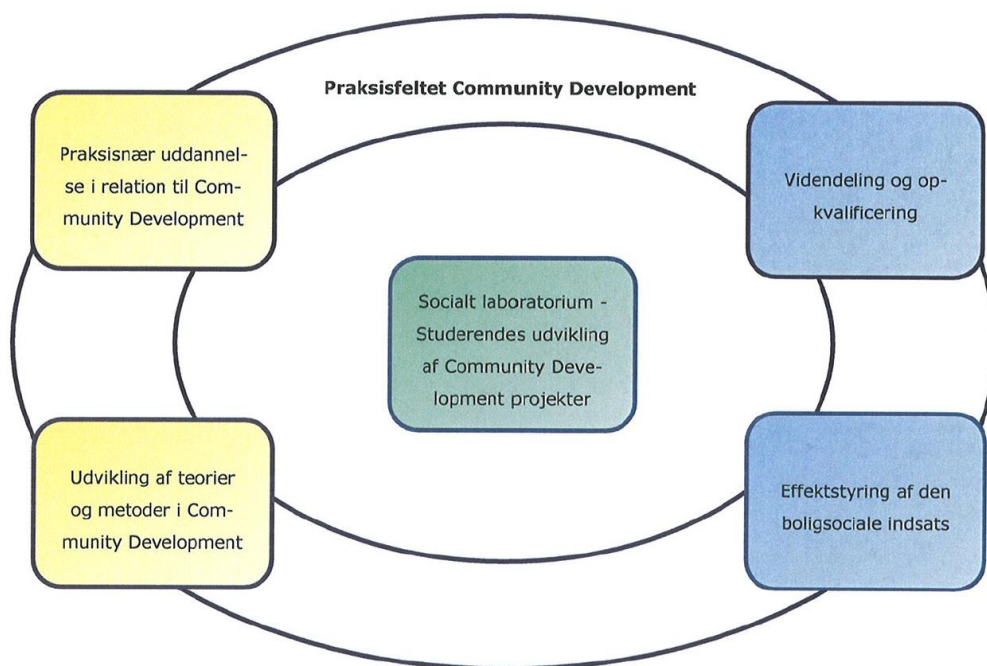
- Ved studerendes og øvrige frivilliges engagement i de udsatte boligområder i Aarhus, at igangsætte konkrete boligsociale aktiviteter i de udsatte boligområder, som kan være medvirkende til, at de udsatte boligområder udvikler sig til attraktive bydele.
- Ved praksisnær uddannelse, at udvikler socialrådgiverstuderende viden, færdigheder og kompetencer i forhold til at identificere de mest effektive modeller og metoder i relation til Community Development, således at de som kommende medarbejdere kan understøtte indsatser, der skaber større tryghed blandt beboere i udsatte boligområder.

Ydelserne i partnerskabet

Ydelserne i partnerskabet er femdelte, sådan at der er fem indsatsområder, som partnerskabet udfører og som samlet set giver den ønskede effekt af partnerskabet.

De fem elementer spiller sammen, sådan at fx etableringen den praksisnære socialrådgiveruddannelse forudsætter metode- og teoriudvikling, så der kan undervises heri og den viden der skabes her, kan anvendes i det daglige arbejde i HotSpotcentret til gavn for udviklingen i de udsatte boligområder, ligesom kommende socialrådgivere med uddannelsesmæssig fokus på community development vil være et aktiv for HotSpotcentret. På samme måde er evalueringer og effektmålinger et fundament for såvel metode- og teoriudvikling som videndeling. Centralt i partnerskabet indgår et slags 'socialt laboratorium' af frivillige studerende og øvrige frivillige, der arbejder frivilligt med, at udføre konkrete indsatser, der kan udtrages viden og erfaringer fra, såvel som konkrete boligsociale resultater til gavn for beboerne og boligområdet.

De fem indsatsområder er:

Praksisnær uddannelse i relation til Community Development

Partnerskabet omfatter til at starte med, at undervisere fra Via University College har ansvaret for udviklingen af uddannelseselementerne, samt for vejledning af bachelorstuderende.

Hotspotcentret gør udvalgte data fra boligområderne tilgængelige for undervisere og socialrådgiverstuderende samt medvirker til, at der kan etableres feltstudier og kontakt til evt. gæsteundervisere fra praksis.

Partnerskabet gør det muligt for socialrådgiverstuderende at opnå professionel kompetence i forhold til at udføre tryghedsskabende Community Development. Ved at præsentere de socialrådgiverstuderende for uddannelseselementer, som tager udgangspunkt i og aktivt inddrager aktuelle og konkrete problemstillinger i de involverede boligområder, får de socialrådgiverstuderende, der også er frivillige i det sociale laboratorium, mulighed for at opleve en tæt forbindelse mellem teori og praksis.

Indsatsen består af en række studieelementer fordelt på uddannelsens semestre. De teoretiske elementer kan eksempelvis rumme levevilkårsstudier, kortlægning, behovsanalyser samt udarbejdelse af projektforslag og aktiviteter i de udsatte boligområder, som indgår i partnerskabet. Uddannelsespraktikken på 4. semester vil for nogle socialrådgiverstuderende kunne finde sted indenfor partnerskabets indsatsområder, og kan således skabe sammenhæng mellem teoretisk og praktisk kundskab. Endelig kan socialrådgiverstuderende, som afslutning på socialrådgiveruddannelsen, vælge at udarbejde bachelorprojekter, som henter sin empiri og studerer problemfelter indenfor partnerskabets udvalgte udsatte boligområder.

Undervisere fra Via University College har det organisatoriske ansvar for udvikling af uddannelseselementerne samt for vejledning af bachelorstuderende. Hotspotcentret kan samarbejde ved at gøre udvalgte data fra boligområderne tilgængelige for undervisere og socialrådgiverstuderende samt medvirke til, at der kan etableres feltstudier og kontakt til evt. gæsteundervisere fra praksis.

På længere sigt er det ambitionen, at partnerskabet mellem HotSpotcentret og VIA University College omkring praksisnær uddannelse af socialrådgivere med fokus på arbejdet med udsatte boligområder tænkes udvidet til at omfatte andre relevante relationsprofessioner f.eks. pædagoger, lærere og sundhedsplejersker.

Udvikling af teorier og metoder i Community Development

Partnerskabet omfatter til at starte med, at der identificeres modeller og metoder i forhold til Community Development som igennem evidensbaseret forskning i regi af VIA University College og evaluering kan medvirke til den ønskede forandring.

Partnerskabet og fokus på teorier og metoder i Community Development vil gøre det muligt at understøtte følgende:

- Teori-Praksis konsistens: Formålet er at kunne identificere hvilke modeller og metoder af Community Development, der kan skabe en positiv forandring i de udsatte boligområder til attraktive boligområder.
- At skabe større forståelse for og bevidsthed om output og effekter af specifikke indsatser.
- Produktion af udviklings og forskningsbaserede artikler, lærebøger og håndbøger om modeller og metoder i Community Development.
- Produktion af udviklings og forskningsbaseret materiale om former for tværprofessionelt samarbejde, som kan understøtte samarbejde mellem forskellige professionelle omkring Community Development indsatser.
- Forsknings og udviklingsbaseret viden, som kan danne input til partnerskabets øvrige dele herunder Praksisnær undervisning, og især vidensdeling og opkvalificering af HotSpotcentrets medarbejdere og andre partnerer.

På længere sigt er det ambitionen, at der øges omfanget af ovenstående.

Socialt laboratorium - frivillige studerendes udvikling af Community Development projekter

Partnerskabet omfatter til at starte med, at der i samarbejde med VIA University College søges rekrutteret mellem 15 og 30 frivillige studerende til fortløbende community development i Bispehaven, svarende til gennemsnitligt ca. 2 frivillige studerende hver dag i 2 – 4 timer.

Endvidere vil de rammer for frivilligt arbejde, som partnerskabsaftalens praksisdel skaber, give rum og mulighed for, at øvrige frivillige, fx beboere i og udenfor boligområdet, samt diverse frivillig-organisationer, vil kunne indgå i det arbejde og de aktiviteter, som igangsættes via disse rammer.

Indsatsen består af, at de frivillige studerende og øvrige frivillige, under HotSpotcentrets faglig ledelse, sammen med boligområdet kortlægger hvad man har brug for af aktiviteter. Det er så gruppen af frivillige studerendes opgave at sikre, at aktiviteten gennemføres.

Det kunne fx være en lektieklub eller et pige-værested. De frivillige studerende får til disse aktiviteter rådighed over et aktivitetsbudget, men der kan også søges eksternt finansiering, ligesom de øvrige parter i boligområdet kan bidrage til finansieringen. Gruppen vil også kunne stå for enkeltarrangementer, hvis man finder det nødvendigt.

Organisatorisk har HotSpotcentret det overordnede ledelsesansvar, men de konkrete aktiviteter kan forankres driftsmæssigt under de forskellige aktører i boligområdet. Det betyder at de frivillige studerende betragtes som kolleger med alle andre ansatte, frivillige og involverede i indsatsen. I tilfælde af at man bruger VIA University Colleges lærere i en sparringssituation vil alle kolleger i eksempelvis lektiecafeen deltage.

På længere sigt er det ambitionen, at der i Bispehaven skal kunne laves flere sideløbende aktiviteter. Dette vil så kræve flere frivillige, enten frivillige studerende eller øvrige frivillige. Dette

kan ske i form af en hel aktivitet mere men også i form af flere enkeltarrangementer, indgåelse i 30+ samarbejdet eller i kortere projektperioder alt efter hvor mange frivillige man råder over.

For resten af kommunen er ambitionen, at lignende partnerskaber laves for flere af de udsatte boligområder, så som Viby Syd, Gellerup og Herredsvang, alt efter hvor mange frivillige studerende det er muligt, at rekruttere og mulighederne for ekstern finansiering.

Videndeling og opkvalificering

Partnerskabet omfatter til at starte med, at HotSpotcentret videreformidle de resultater og metoder vi finder frem til ind i Århus kommune samt til andre kommuner, ministerier mm. HotSpotcentret fastlægger Århus Kommunes socialforvaltnings indsatser i de udsatte boligområder og derfor vil resultaterne af dette partnerskab gøre stor gavn i andre udsatte boligområder. Der er ingen tvivl om at der vil komme mange spændende resultater ud af dette samarbejde som vil have stor bevågenhed i andre bydele.

Indsatsen består i at HotSpot påtager sig rollen som videreformidler af resultater og metoder til i første omgang

- Ansatte i HotSpotcentret
- De øvrige udsatte boligområder i Århus Kommune
- Andre ansatte i Århus Kommune

Boligselskabet Præstehaven vil for deres vedkommende også kunne formidle resultaterne til deres store netværk af andre boligforeninger i hele landet.

På længere sigt er det ambitionen at videreformidle tilbuddet til andre kommuner. Ligeledes vil vi kunne være med til projektopstart i andre af byens udsatte boligområder. Endelig vil vi – i tilfælde af at ekstern finansiering tilføres – kunne tilbyde videre- og efteruddannelse af ledere og medarbejdere i Aarhus Kommune.

Effektstyring af den boligsociale indsats

Partnerskabet omfatter til at starte med, at VIA University College får adgang til effektmålinger baseret på det eksisterende boligsociale monitoreringssystem (BoSocData). HotSpotcentret bistår med dataudtræk til effektmålinger. Systemet kan på nuværende tidspunkt foretage programmevalueringer for indsatsen samlet set for boligområdet, dvs. data for udviklingen i en række indikatorer for hvor udsat boligområdet er.

På længere sigt er det ambitionen, at der fx i regi af partnerskabet søges ekstern finansiering til en videreudvikling af BoSocData, sådan at systemet udvikles til, at kunne foretage evalueringer af de konkrete indsatser.

Konkret tænkes BoSocData videreudviklet sådan, at det bliver muligt fx pba. konkrete cpr.nr. på de borgere, der indgår i en konkret aktivitet, at måle effekten af aktiviteten på effektindika-

torerne i BoSocData. Samme logik kan anvendes for en ikke navngiven gruppe, men af en række konkrete kriterier afgrænset målgruppe for aktiviteten, som indsatsen er rettet imod – fx 10-14 årige drenge, bosat i Gellerup og som indenfor det seneste år er blevet kriminalitets-sigtet.

Organiseringen af partnerskabet

VIA University College har ansvaret for "Praksisnær uddannelse i relation til Community Development" og for "Udvikling af teorier og metoder i Community Development". HotSpotcentret kan inddrages efter behov i den konkrete opgaveløsning, som sparringspartner eller efter konkret aftale til større opgavevaretagelse.

HotSpotcentret har ansvaret for "Videndeling og opkvalificering" og "Effektstyring af den bolig-sociale indsats". VIA University College kan inddrages efter behov i den konkrete opgaveløsning, som sparringspartner eller efter konkret aftale til større opgavevaretagelse.

HotSpotcentret har ansvaret "Socialt laboratorium - frivillige studerendes udvikling af Community Development projekter", men VIA University College bidrager til og indgår i rekrutteringsprocessen og de konkrete aktiviteter kan forankres driftsmæssigt under de forskellige aktører i boligområdet, så ansvaret for den daglige opgaveledelse placeres her. VIA University College kan inddrages efter behov i den konkrete opgaveløsning, som sparringspartner eller efter konkret aftale til større opgavevaretagelse.

For at understøtte ovenstående opgaveløsning etableres en styregruppe for partnerskabet, som kan mødes efter behov for at drøfte opgavevaretagelsen i partnerskabets delindsatser og sikre fremdriften i partnerskabet. Styregruppen bemannes af relevante ledere og medarbejdere fra HotSpotcentret og Socialrådgiveruddannelsen, samt en repræsentant fra det sociale laboratorium.

For at sikre en ledelsesmæssig forankring af partnerskabet etableres et årsmøde som mødes årligt for at drøfte status på partnerskabet og udviklingsperspektiverne heri, samt sådan at parterne evt. kan udtræde af partnerskabet herved. På årsmødet deltager partnerskabets parter og evt. øvrige chefer, samt styregruppen.

Resurserallokering til partnerskabet

Praksisnær uddannelse i relation til Community Development

VIA University College finansierer timeforbrug i forbindelse med forberedelse og afvikling af studieelementerne. Der søges ekstern finansiering til udvikling af en elektronisk platform til illustration af et virtuelt lokalområde.

Udvikling af teorier og metoder i Community Development

Undervisere fra VIA University College foretager metodeopsamling samt produktion af udviklings og forskningsbaserede artikler, lærebøger og håndbøger om modeller og metoder. Finansiering søges dels internt i VIA University College Forsknings- og Udviklingsmidler samt eksternt.

Socialt laboratorium - frivillige studerendes udvikling af Community Development projekter

HotSpotcentret finansierer af egen ramme timeforbrug til projektledelsen af indsatsen. HotSpotcentret afholder også indenfor eget budget udgiften til aktivitetspuljen det første år, svarende til ca. kr. 50.000. Herefter søges aktivitetspuljen eksternt finansieret svarende til et årligt niveau på kr. 100.000 til aktiviteter i Bispehaven. FrivilligCenter Aarhus sætter rammerne for konsulentstøtten i dialog med de studerende og forventer at det samlede timeforbrug på opgaven ikke overstiger 8 timer om måneden.

Videndeling og opkvalificering

HotSpotcentret finansierer af egen ramme timeforbrug til formidling og vidensdeling og vil bruge centrets netværk af samarbejdspartnere til, at implementere relevant viden fra partnerskabet.

Effektstyring af den boligsociale indsats

HotSpotcentret finansierer i begrænset omfang af egen ramme timeforbrug til udtræk af data til effektmåling, som stilles til rådighed for VIA University College til brug i indsatsen "Udvikling af teorier og metoder i Community Development" indenfor de muligheder, der i det boligsociale monitoreringssystem. Større analyseudtræk finansieres særskilt af det projekt, som disse foretages til.

Parterne er enige om, at søge yderligere eksternt finansiering og med eksisterende resurser prioritere partnerskabet, alt efter mulighederne herfor. Ansøgninger koordineres i styregruppen for partnerskabet, og partnerskabet indebærer, at ansøgninger kan fremsendes på alle parter vegne, når dette fremmer mulighederne for eksternt støtte.

For denne partnerskabsaftale

Aarhus den 18/8-2011

Erik Hygum

Direktør
VIA University College
Pædagogisk-Socialfaglig Højskole

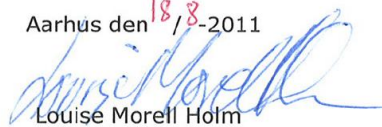
Hans Halvorsen

Rådmand
Sociale forhold og Beskæftigelse
Aarhus Kommune

XXX

FrivilligCenter Aarhus tilslutter sig partnerskabsaftalen med en delaftale med om, at FrivilligCenter Aarhus understøtter partnerskabsaftalens praksisdel.

Aarhus den 18/8-2011

Louise Morell Holm

Leder
FrivilligCenter Aarhus

XXX

Boligselskabet Præstehaven tilslutter sig partnerskabsaftalen med en delaftale med om, at Bispehaven bliver første boligområde, hvor partnerskabsaftalens praksisdel igangsættes.

Aarhus den 7/9-2011

Allan Søstrøm

Direktør
Østjysk Boligadministration